

**Strategia Działania
Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Zielonej Górze na lata 2025-2028**

Wrzesień 2024

Spis treści

I. Streszczenie	3
II. Uwarunkowania	4
II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii.....	4
II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszy.....	4
II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi	5
III. Diagnoza strategiczna	5
III.1 Potencjał finansowy	5
III.2 Potencjał organizacyjny.....	8
III.2.1 Liczba zatrudnionych.....	8
III.2.2 Struktura zatrudnienia	8
III.2.3 Zakres realizowanych działań.....	8
III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania.....	12
III.3.1 Podpisane umowy i wielkość dokonanych wypłat.....	12
III.3.2 Efekty środowiskowe	13
III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska	17
III.4 Analiza SWOT systemu funduszy	19
IV. Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2025 - 2028	20
IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania.....	20
IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny.....	20
IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne).....	22
IV.3.1 Priorytety finansowania ochrony środowiska.....	22
IV.4 Cele operacyjne Strategii	28
IV.4.1 Perspektywa - Interesariusze.....	28
IV.4.2 Perspektywa - Finanse	30
IV.4.3. Perspektywa - Procesy wewnętrzne	31
IV.4.4 Perspektywa - Rozwój.....	32
V. System wdrażania i monitorowania Strategii działania	32
V.1 Struktura wdrażania.....	32
V.2 System monitoringu.....	32
V.3 Plan komunikacji	33

I. Streszczenie

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze zwanego dalej Wojewódzkim Funduszem na lata 2025-2028 została opracowana w oparciu o „Wspólną Strategię Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028” zwaną dalej Wspólną Strategią.

Na podstawie Wspólnej Strategii przyjęto następującą wizję, misję i cel strategiczny.

Wizja: *Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania jego zasobami.*

Misja: *Lubuskie jako region, gdzie rozwój idzie w parze z ochroną naturalnego dziedzictwa, a społeczność świadomie i aktywnie dba o środowisko, tworząc zdrowe i przyjazne miejsce do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń.*

Cel strategiczny: *Zwiększenie efektywności działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju poprzez finansowe i merytoryczne wspieranie projektów ekologicznych oraz edukację mieszkańców.*

W oparciu o misję i przyjęty cel strategiczny oraz na podstawie zidentyfikowanych potrzeb środowiskowych w województwie lubuskim, Fundusz przyjął 4 główne priorytety środowiskowe dziedzinowe oraz 4 horyzontalne, które odpowiadają zapisom Wspólnej Strategii.

Priorytety środowiskowe

A/ dziedzinowe:

1. Transformacja energetyczna,
2. Poprawa jakości powietrza oraz ochrona przed hałasem,
3. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna,
4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,

B/ horyzontalne:

1. Edukacja ekologiczna,
2. Innowacyjność,
3. Adaptacja do zmian klimatu,
4. Monitoring środowiska.

Skuteczność realizacji misji zależy od sprawności samego Funduszu. Aby to osiągnąć, we wszystkich aspektach, przyjęto cele operacyjne (organizacyjne) w ramach czterech obszarów tożsamych z perspektywami Wspólnej Strategii:

1. Interesariuszy,
2. Finansów,
3. Procesów wewnętrznych,
4. Rozwoju.

Działania Funduszu w ich obrębie prowadzą się do realizacji zadań określonych we Wspólnej Strategii, rozwiązań przyjętych przy wdrażaniu środków unijnych oraz doświadczeń wynikających z realizacji dotychczasowych Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze.

II. Uwarunkowania

II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii

Podstawa prawna

Podstawą prawną sporządzenia Strategii jest ustawa Prawo ochrony środowiska, z dnia 27 kwietnia 2001 r. (zwana dalej POŚ), która na mocy artykułu 400k p.3 pp. 1 nakłada na Zarząd Funduszu obowiązek opracowania projektu Strategii działania WFOŚiGW, a na mocy art. 400h ust. 4 p. 1, na Radę Nadzorczą - obowiązek uchwalenia, raz na cztery lata, Strategii wynikającej ze Wspólnej Strategii oraz z uwarunkowań regionalnych, do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tymi strategiami.

Powiązanie ze Wspólną Strategią działania

Strategia opracowana została z uwzględnieniem zapisów „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028” (Wspólna Strategia), przyjętej w dniu 11 czerwca 2024 roku przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszy

Ustawa POŚ określa, że odrębne strategie poszczególnych Funduszy mają wynikać ze Wspólnej Strategii, co oznacza, że strategie poszczególnych Funduszy nie mogą być z nią sprzeczne.

We wspólnej Strategii założono ustalenia planistyczne, które Fundusz wprowadza w zakresie ustalonym w harmonogramie działań .

Merytorycznymi priorytetami (celami) środowiskowymi Wspólnej Strategii, na których koncentrować się będzie działalność Funduszu w perspektywie strategicznej 2025-2028 będzie:

Cel 1 .Transformacja energetyczna;

Cel 2. Poprawa jakości powietrza oraz ochrona przed hałasem;

Cel 3. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna;

Cel 4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Priorytetami (celami) horyzontalnymi Funduszu realizowanymi w każdym z priorytetów środowiskowych będzie:

- edukacja ekologiczna - kształtowanie i wzmacnianie świadomości ekologicznej społeczeństwa, dzięki zwiększaniu poziomu kompetencji ekologicznych (tj. wiedzy o środowisku, praktycznych umiejętności oraz proekologicznej motywacji do zmiany postaw i codziennych zachowań);
- innowacyjność - wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii, gospodarki o obiegu zamkniętym (w tym ocen cyklu życia – ang. LCA), niskoemisyjności gospodarki oraz tworzenie warunków do powstania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczeniu emisji do środowiska;
- adaptacja do zmian klimatu – łagodzenie zmian klimatu i przystosowania się do nich,
- monitoring środowiska – realizowany poprzez pomoc jednostkom realizującym zadania państwowego monitoringu środowiska, szczególnie w wyposażeniu w aparaturę i sprzęt kontrolno-pomiarowy oraz wspieranie strategicznych dla województwa lubuskiego programów ochrony środowiska o randze wojewódzkiej.

Działalność Wojewódzkiego Funduszu koncentrować się będzie na poprawie stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z prawa Unii Europejskiej i krajowego oraz pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska.

II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi

Strategia to dokument, który w szczegółowy sposób określa działania, które należy podjąć w obszarze energetyki i środowiska. Cele i kierunki rozwoju Wspólnej Strategii zachowują spójność z najważniejszymi dokumentami strategicznymi Państwa takimi jak Polityka ekologiczna Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej oraz Polityka energetyczna Polski do 2040 roku.

Strategia Wojewódzkiego Funduszu jest spójna ze Wspólną Strategią. Ponieważ działalność Funduszu ukierunkowana jest przede wszystkim na realizację regionalnej polityki ekologicznej województwa lubuskiego, przy opracowaniu Strategii wykorzystano dokumenty o charakterze regionalnym, obejmujące tematykę środowiskową. Dokumenty regionalne, z których wynika konieczność finansowania określonych działań w województwie lubuskim to:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030,
- Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa lubuskiego,
- Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych,
- Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Gorzów Wlkp. wraz z planem działań krótkoterminowych,
- Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Zielona Góra wraz z planem działań krótkoterminowych,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026 wraz planem inwestycyjnym,
- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego,
- Programy ochrony środowiska przed hałasem dla odcinków dróg krajowych Województwa Lubuskiego, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny,
- Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Lubuskiego,
- Program ochrony środowiska.

III. Diagnoza strategiczna

III.1 Potencjał finansowy

Na koniec 2023 roku stan Wojewódzkiego Funduszu wyniósł 171 498 467,47 zł (suma aktywów minus zobowiązania). Ogółem w 2023 roku przychody Funduszu wyniosły 27 104 129,54 zł.

Działania realizowane w ramach dziedzinowych priorytetów środowiskowych są zgodne z wyrażoną w art. 13 ustawy Prawo ochrony środowiska formułą polityki ochrony środowiska rozumianą jako zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie działania te obrazują dążenia wskazane we Wspólnej Strategii.

Działalność Funduszu w latach 2021-2024 obejmuje realizację zadań ustawowych wyrażającą się udzielaniem pomocy finansowej na zadania proekologiczne zgodne z ustawą Prawo ochrony środowiska oraz Listą przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW w Zielonej Górze na dany rok budżetowy, w formach:

1. zwrotnej - oprocentowane pożyczki, w tym pożyczki płatnicze przeznaczone na zachowanie płynności finansowej
2. bezzwrotnej:
 - dotacje, w tym dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
 - nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej,

- przekazanie środków do rezerwy celowej budżetu państwa na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe (p.j.b), zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej z 16 listopada 2010 r. (Dz.U. 2010 r. nr 226, poz. 1479 ze zm.).

Podstawową formą dofinansowania zadań w Wojewódzkim Funduszu są pożyczki. W następnym okresie strategicznym 2025-2028 planowane jest utrzymanie przewagi tej formy dofinansowania nad formami bezzwrotnymi.

Pożyczki w mijającym okresie strategicznym udzielane są na zadania inwestycyjne w dziedzinach: ochrony wód i zaopatrzenia w wodę, ochrony powierzchni ziemi, ochrony atmosfery oraz zagrożeń środowiska.

Maksymalne pułapy pomocy w odniesieniu do kosztów kwalifikowanych:
- w przypadku pożyczek na zadania realizowane wyłącznie ze środków krajowych - do 100%,
- w przypadku pożyczek na realizację zadań przy współudziale bezzwrotnych środków zagranicznych (z wyłączeniem pożyczek płatniczych) - do 100% różnicy pomiędzy planowanymi kosztami kwalifikowanymi przedsięwzięcia, a dofinansowaniem ze środków zagranicznych.

Maksymalny pułap pomocy w przypadku dotacji wynosił:

- w przypadku zadań realizowanych wyłącznie ze środków krajowych - do 50% kosztów kwalifikowanych,
- w przypadku państwowych jednostek budżetowych (p. j. b.) do 80%.

Dla zadań realizowanych przez p. j. b. przy współudziale bezzwrotnych środków zagranicznych, przy dofinansowaniu w formie dotacji lub przekazania środków, maksymalny udział środków Funduszu wynosił do 100% różnicy pomiędzy planowanymi kosztami kwalifikowanymi przedsięwzięcia, a dofinansowaniem ze środków zagranicznych.

Dla kosztów, których obowiązek pokrywania przez Fundusz wynikał z obowiązujących przepisów prawa, udział Funduszu wynosił do 100% tych kosztów.

W okresie 2021-2023 dotacjami (łącznie z przekazaniem środków) wspierane były przedsięwzięcia w następujących dziedzinach: ochrona atmosfery, monitoring środowiska, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami, edukacja ekologiczna oraz ochrona przyrody.

Uzupełnieniem oferty Funduszu dla klientów indywidualnych są linie kredytowe prowadzone na podstawie umowy zawartej z Bankiem Ochrony Środowiska S.A. Umowa dotyczy dopłat ze środków Funduszu do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez BOŚ S.A. na inwestycje proekologiczne realizowane na terenie województwa lubuskiego. Celem dalszej współpracy z Bankiem będzie rozwijanie oferty dla podmiotów indywidualnych (osób fizycznych, osób prowadzących działalność gospodarczą i wspólnot mieszkaniowych).

Dodatkowo Wojewódzki Fundusz finansował zadania w ramach umów udostępnienia środków zawartych z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Przy wyborze przedsięwzięć do dofinansowania, Fundusz analizuje efektywność ekologiczną i ekonomiczną, uwarunkowania techniczne i jakościowe oraz zasięg oddziaływania.

Priorytetem Funduszu jest uzupełnianie finansowania środków zagranicznych, pochodzących m. in. z Unii Europejskiej. Działania wynikające ze Strategii podejmowane będą z uwzględnieniem warunków umożliwiających dostosowanie zasad dofinansowania środkami Funduszu do warunków zgodnych z założeniami określonymi dla środków unijnych w ramach perspektywy 2021-2027, tj. z ukierunkowaniem na finansowanie zwrotne. Jednocześnie w realizacji zadań analizowana będzie także zasada unikania nieuzasadnionej interwencji naruszającej równowagę rynkową.

Przy wyborze zadań do dofinansowania, Fundusz kierować się będzie założeniem, że środki publiczne stanowić mają dźwignię dla mobilizacji środków prywatnych.

Podobnie, jak w poprzednich latach, Fundusz będzie kładł nacisk na szeroko rozumiane prowadzenie działań edukacyjnych, definiowanych z jednej strony jako wsparcie eksperckie i doradztwo specjalistyczne skierowane do potencjalnych beneficjentów, z uwzględnieniem doradztwa energetycznego prowadzonego w oparciu o projekt realizowany w ramach środków unijnych, z drugiej strony rozumianych jako realizacja działań i przedsięwzięć zmierzających do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej, z uwzględnieniem zidentyfikowanych potrzeb w tym zakresie.

Dostosowywanie działań Funduszu do obowiązującego prawodawstwa i polityki środowiska państwa i województwa może powodować zmiany w zakresie działań w poszczególnych priorytetach, jednakże z uwzględnieniem realizacji zadań określonych w ustawie POŚ – nie finansowanych ze środków zewnętrznych. W realizacji celów Fundusz będzie także dążył do zapewnienia komplementarności oferty w systemie Funduszy.

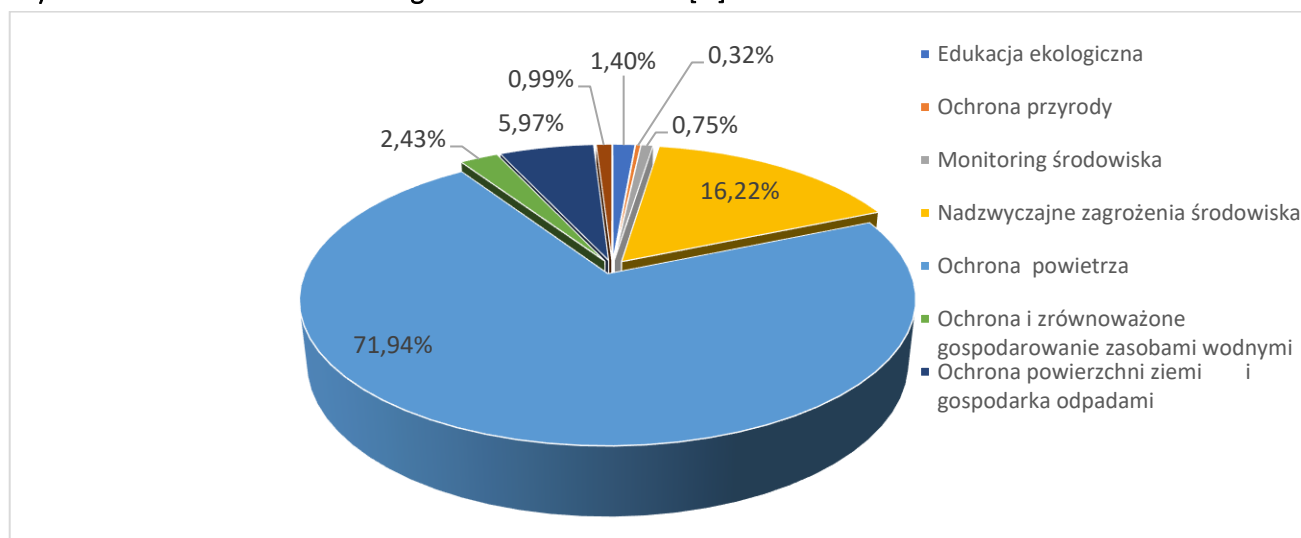
Lata 2021-2024 to kolejny okres stałego wzrostu finansowania co do ilości i kwoty dofinansowania - inwestycji proekologicznych w ramach umów wynikających z ogólnych zasad oraz równoległe wdrażanych programów własnych oraz wspólnych programów Wojewódzkich i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W roku 2021 podpisano 4760 umów na kwotę 85,2 mln zł, w roku 2022 wsparto natomiast 3395 zadań na kwotę 92,6 mln zł.

W mijającym okresie objętym strategią 2021-2024 wypłacono/lub przewidziano do wypłaty środki w dziedzinach i wysokości wskazanej w poniższej tabeli.

Tabela 1 Udział dofinansowania w poszczególnych dziedzinach z podziałem na lata [PLN]

Komponent		2021	2022	2023	2024 (plan)
Edukacja ekologiczna	EE	105 032,35	414 190,22	2 471 412,72	40 000 000,00 (pożyczki) 55 000 000 (dotacje)
Ochrona przyrody	OP	124 793,90	227 800,00	559 780,00	
Monitoring środowiska	MN	390 000,00	504 335,05	1 322 233,90	
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	NZ	8 687 951,19	7 810 586,96	28 713 588,64	
Ochrona powietrza	OA	53 576 305,26	66 563 475,74	127 357 966,36	
Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	OW	12 222 819,00	14 005 115,02	4 295 169,14	
Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami	OZ	8 012 291,59	2 521 576,66	10 575 523,53	
Zaopatrzenie w wodę	ZW	2 089 327,20	553 500,00	1 745 591,00	
Ogółem		85 208 520,49	92 600 579,65	177 041 265,29	95 000 000,00

Wykres 1 Struktura finansowania wg dziedzin w roku 2023 [%]

III.2 Potencjał organizacyjny

III.2.1 Liczba zatrudnionych

Na koniec 2023 roku w Funduszu zatrudnionych było 39 osób (nie wliczając Zarządu dwuosobowego).

III.2.2 Struktura zatrudnienia

Struktura organizacyjna Biura Wojewódzkiego Funduszu dostosowana jest do zadań wynikających z przepisów prawa, na podstawie których działa Fundusz i obejmuje następujące komórki organizacyjne według obowiązującego regulaminu organizacyjnego: Wydział Ekspertyz Ekonomiczno-Inżynierskich, Wydział Organizacji i Funduszy Zewnętrznych, Wydział Finansowo- Księgowy, Zespół Doradców Energetycznych, Zespół ds. Zamówień Publicznych, jednoosobowe stanowiska pracy: Inspektor Ochrony Danych, specjalista ds. BHP, pełnomocnik ds. systemu zarządzania jakością. Obsługa prawna, informacyjno-promocyjna oraz informatyczna Funduszu wykonywana jest przez firmy zewnętrzne.

III.2.3 Zakres realizowanych działań

Rozwinięciem działalności ustawowej jest finansowanie programów priorytetowych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w ramach programów własnych Funduszu lub w ramach programów NFOŚiGW i udostępnionych Funduszowi środków.

Programy własne WFOŚiGW w Zielonej Górze realizowane w latach 2021-2024:

1. Programy dotacyjne:

- 1) Program „Odbudowa ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry” – cel: dofinansowanie zadań dotyczących wsparcia odbudowy ekosystemu rzeki Odry na odcinku lubuskim m.in. poprzez zarybianie oraz inne systemowe działania dotyczące odbudowy ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry, które przyczyniają się do lepszego zarządzania żywymi zasobami rzeki oraz lepszej ich ochrony;
- 2) Program „Zrównoważony rozwój w ochronie środowiska – informacja i edukacja w lubuskich mediach” - cel: podniesienie wiedzy i świadomości społeczeństwa o gospodarowaniu zasobami środowiska poprzez zaktywizowanie mediów województwa lubuskiego do upowszechniania informacji i prowadzenia edukacji ekologicznej na temat zrównoważonego rozwoju w polskim systemie ochrony środowiska oraz źródeł i zasad finansowania tego systemu przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze;
- 3) „PRZYLEP” – odbudowa potencjału technicznego i ochrony osobistej jednostek PSP i OSP biorących udział w akcji gaśniczej nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych w Przylepie” - cel: poprawienie funkcjonowania jednostek państwowych oraz ochotniczych straży pożarnych województwa lubuskiego, które utraciły pełną zdolność ratowniczo-gaśniczą w wyniku zaangażowania w akcji ratunkowej zwalczania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w dniach 22-24.07.2023 r. w Zielonej Górze, dzielnica Przylep. W ramach Programu finansowano zakup wyposażenia ochrony osobistej oraz sprzętu niezbędnego do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych, ekstremalnych zjawisk atmosferycznych lub awarii technicznych, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu. Dotacje przeznaczone były dla 31 jednostek PSP i OSP z województwa lubuskiego na sfinansowanie w 100% kosztów zakupu wyposażenia ochrony osobistej strażaka oraz sprzętu niezbędnego do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof lub awarii technicznych, zagrażających życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu, w tym sprzętu uzbrojenia i techniki specjalnej oraz łączności.
- 4) „Zapobieganie występowaniu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w tym skutkom suszy w lubuskich lasach” – cel: finansowanie systemów ostrzegania, patrolowania, prewencji i ograniczenia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w tym suszy i pożarów. Pomoc finansowa Wojewódzkiego Funduszu w formie dotacji przeznaczona była na: 1) zakup dronów w tym dronów z kamerami termowizyjnymi, 2) zakup niezbędnego oprogramowania do analizy zebranych danych, 3) szkolenia

specjalistyczne z obsługi sprzętu 4) działania edukacyjne skierowane do lokalnej społeczności. W ramach programu udzielono dofinansowanie na zakup kamery multispektralnej i bezzałogowego statku powietrznego, wykorzystywanych do monitoringu środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk hydrogenicnych (mokrady).

- 5) „Usuwanie dzikich wysypisk i rekultywacja terenów zdegradowanych” – cel: ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko oraz przywrócenie do ponownego użytkowania terenów zdegradowanych poprzez rekultywację oraz usuwanie i utylizację odpadów;
- 6) „Usuwanie i zagospodarowanie odpadów porzuconych” ponowiony w 2023 roku pilotażowy Program z 2019 roku – cel: ograniczenie zagrożenia dla życia ludzi lub możliwości zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku spowodowanych porzuconymi odpadami. Założenia programowe skoncentrowane były na udzieleniu pomocy finansowej w formie dotacji bezzwrotnej w wysokości do 100% kosztów dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa lubuskiego oraz innych organów właściwych do usunięcia odpadów w myśl art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

2. Programy pożyczkowe:

- 1) Program udzielania dofinansowania w formie pożyczek płatniczych – cel: zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć poprzez pokrycie 100% kosztów kwalifikowanych wynikających z umowy o dofinansowanie zadania środkami zagranicznymi, przewidzianych do dofinansowania w ramach bezzwrotnej pomocy oraz podatku VAT dla wszystkich projektów zachowujących cel ustawy Funduszu;
- 2) Program priorytetowy „Nowoczesna Remiza” – cel: poprawa funkcjonowania jednostek ochotniczych straży pożarnych województwa lubuskiego poprzez finansowanie nakładów inwestycyjnych zmierzających do poprawienia efektywności energetycznej jednostek/ lub wsparcie budowy nowych jednostek oraz doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt niezbędny do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych, ekstremalnych zjawisk atmosferycznych lub awarii technicznych, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu. Pomoc finansowa Wojewódzkiego Funduszu w formie pożyczki z 40% umorzeniem przeznaczona jest na: termomodernizację i rozbudowę istniejących budynków remiz z wykorzystaniem OZE, budowę nowych remiz przeznaczonych dla jednostek OSP z wykorzystaniem OZE oraz zakup specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych oraz podczas usuwania skutków zagrożeń;
- 3) „Eko Gmina - Poprawa efektywności energetycznej oraz likwidacja niskiej emisji” – cel: poprawa efektywności energetycznej oraz jakości powietrza na obszarze województwa lubuskiego, zmniejszenie lub przeciwdziałanie emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery. Przedmiot wsparcia: inwestycje własne gmin związane z poprawą efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego oraz inwestycje spółek realizujących zadania własne gmin ze 100% udziałem j.s.t. dotyczące budowy instalacji do produkcji energii elektrycznej lub/i ciepła ze źródeł odnawialnych;

Programy wspólne Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w latach 2021-2024:

- 1) Program Priorytetowy Czyste Powietrze - od roku 2018 Fundusz włączył się w realizację największego w kraju programu służącego redukcji niskiej emisji „Programu Czyste Powietrze”. Celem Programu jest poprawa jakości powietrza na obszarze kraju; zmniejszenie lub uniknięcie emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery w wyniku procesów spalania paliw stałych, poprzez modernizację systemów grzewczych w budynkach jednorodzinnych. Program skierowany jest do osób fizycznych. Od początku Programu do końca roku 2023 do Wojewódzkiego Funduszu wpłynęły 14 264 wnioski na kwotę 338 254 tys. zł. W latach 2018 –2023 Zarząd Funduszu wydał łącznie 12 727 decyzji o dofinansowaniu na kwotę 296 555 tys. zł, w tym wartość przyznanych dotacji wynosiła: 293 437 tys. zł, a wartość pożyczek 3 118 tys. zł. Program priorytetowy „Czyste Powietrze” od grudnia 2022 r. finansowano ze środków udostępnionych przez Polski Fundusz Rozwoju (PFR) na prefinansowanie inwestycji zaplanowanych w Krajowym Planie Odbudowy (KPO), natomiast od kwietnia 2024 roku w ramach działania: FENX.01.01 Efektywność energetyczna, Typ projektu:

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych (wraz z instalacją OZE) – wkład w program „Czyste Powietrze” w ramach priorytetu I.
- 2) Program Priorytetowy Ciepłe Mieszkanie - realizowany od 2022 roku jako uzupełnienie Programu Czyste Powietrze. Celem Programu jest wsparcie wymiany nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych. Nabór wniosków dla beneficjentów końcowych (osób fizycznym posiadających tytuł prawny - własność lub ograniczone prawo rzeczowe do lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym, najemców lokali komunalnych oraz wspólnot w budynkach od 3 do 7 lokali) prowadzą gminy na swoim terenie, na podstawie umowy o dofinansowanie zawartej z WFOŚiGW w Zielonej Górze. Na realizację Programu zabezpieczono środki NFOŚiGW w kwocie 110 000 000,00 zł;
 - 3) Program Priorytetowy Moja Woda - realizowany od 2020 roku – celem Programu jest ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono - niebieskiej infrastruktury. Łącznie wsparciem w ramach tego Programu w latach 2020-2023 objęto 2197 gospodarstw domowych na łączną wartość dofinansowania 10 985 tys. zł.
 - 4) Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych (część 1 i 2).
Część 1)”. W tworzenie ram Programu zaangażowane są instytucje szczebla krajowego (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz NFOŚiGW) oraz regionalnego (Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp. oraz Wojewódzki Fundusz w Zielonej Górze). W latach 2019-2023 Fundusz wspomógł zakupy 59 specjalistycznych samochodów ratowniczo – gaśniczych i 1 pakietu sprzętu ratowniczego dla jednostek osp i WOPR kwotą dotacji ogółem 15 637 tys. zł.
Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (tzw. „Mały Strażak”). Program realizowany od 2019 roku, od 2020 r. przy współudziale środków NFOŚiGW W ramach programu Fundusz dofinansował zakup sprzętu ratowniczo – gaśniczego dla jednostek OSP województwa lubuskiego (1 165 umów na kwotę 18 786 tys. zł).
 - 5) Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest - realizowany od 2011 roku. Celem Programu jest osiągnięcie wzrostu ilości unieszkodliwionych oraz zabezpieczonych odpadów zawierających azbest poprzez realizację gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Do kosztów kwalifikowanych zaliczono: koszty demontażu, zbierania, transportu i unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów. W tym czasie dofinansowanie dla gmin wyniosło ok 17 900 tys. zł i pozwoliło na usunięcie 36 tys. Mg azbestu. W 2024 roku ogłoszono nabór wniosków w ramach 2 części Programu w zakresie realizacji przedsięwzięć związanych ze zbieraniem, transportem oraz unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest realizowanych w gospodarstwach rolnych. Dotacja kierowana jest dla gospodarstw rolnych za pośrednictwem gmin.
 - 6) Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie – program realizowany jest od 2019 roku. O dofinansowanie w postaci dotacji, na zakup wapna nawozowego odpowiadającego typom wapna nawozowego oraz środka wapnującego mogli ubiegać się posiadacze użytków rolnych z terenu województwa lubuskiego, o pH gleby poniżej lub równej 5,5 i powierzchni nie przekraczającej 75 ha. W latach 2019-2023 zawarto 1046 umów z rolnikami na łączną kwotę 6 466 tys. zł.
 - 7) Program Priorytetowy Agroenergia. Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii - realizowany od 2021 roku. Program skierowany do osób fizycznych oraz podmiotów gospodarczych będących właścicielami lub dzierżawcą nieruchomości rolnych w przedziale od 1 ha do 300 ha, którzy przynajmniej od roku przed złożeniem wniosku prowadzili osobiście gospodarstwo rolne. Maksymalne dofinansowanie w kwocie do 40 tys. zł (do 20%) mogą otrzymać wnioskodawcy dla instalacji hybrydowych (łączyjących fotowoltaikę oraz pompę ciepła) o mocach od 10 do 30 kW. Od 2021 do 2023 r zawarto 14 umów na kwotę 176 tys. zł.
 - 8) Regionalne Wsparcia Edukacji Ekologicznej. Program realizowany od 2022 roku. Nabór wniosków przeprowadzono, w ramach czterech obszarów tematycznych: Czyste powietrze – przeciwdziałanie

emisjom, Odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna, Niskoemisyjny transport, Ochrona środowiska, gospodarka wodna i zrównoważony rozwój. Celem Programu było upowszechnianie wiedzy oraz podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej, aktywizacja społeczna i kształtowanie postaw proekologicznych społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży. Na realizację Programu przeznaczono łącznie 7 193 919,73 zł.

- 9) Ogólnopolski programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych Program - umożliwił objęcie dofinansowaniem zaopatrzenia w wodę i/lub zagospodarowania ścieków na obszarach poza aglomeracjami ujętymi w KPOŚK. Finansowaniem objęte były również podłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej tylko dla gospodarstw domowych (w tym również zarządzanych przez wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe), gospodarstw agroturystycznych, obiektów użyteczności publicznej. Preferencyjność Programu polega na udzieleniu pożyczki wraz z umorzeniem do 50% jej wartości, nie więcej niż 5 milionów złotych. W ramach Programu zawarto 3 umowy o dofinansowanie w formie pożyczki.

Wdrażanie projektów unijnych:

Program Doradztwa Energetycznego.

W latach 2016-2023 realizowana była I edycja ogólnopolskiego Projektu Doradztwa Energetycznego (PDE 1.0), który funkcjonował pod nazwą „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”. Projekt finansowany był ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 w ramach I Osi Priorytetowej poddziałanie 1.3.3 „Zmniejszenie emisyjności gospodarki”. Projekt realizowano w formule partnerskiej z Partnerem Wiodącym tj. Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz 16 Partnerami tj. wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym WFOŚiGW w Zielonej Górze oraz Województwem Lubelskim. Instytucją Pośredniczącą wspierającą te działania było Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Głównym celem Projektu PDE 1.0 było wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku poprzez:

- zwiększenie świadomości społecznej w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej,
- wsparcie gmin w przygotowaniu i wdrażaniu planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN),
- wsparcie w przygotowaniu i wdrażaniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.

Kontynuacja Projektu Doradztwa Energetycznego (pod nazwą „Projekt Doradztwa Energetycznego”, (PDE 2.0) wpisana jest do Programu „Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027” (FEnIKS), Priorytet FENX.01 - Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności, Działanie FENX.01.01 Efektywność energetyczna, Cel szczegółowy EFRR/FS.CP2.I. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych. Głównym celem PDE 2.0 jest wspieranie działań wyznaczonych przez Europejski Zielony Ład (EZŁ), mających na celu osiągnięcie przez Polskę neutralności klimatycznej do 2050 roku poprzez wprowadzenie bardziej przyjaznej dla środowiska, niskoemisyjnej gospodarki zeroemisyjnej, promowanie czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności.

Priorytet ten został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

1. czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń powietrza, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych a także integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
2. adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
3. konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

Projekt służyć będzie przede wszystkim zwiększeniu efektywności energetycznej gospodarki poprzez działania koncentrujące się na realizacji strategii niskoemisyjnej gospodarki obejmujące takie zagadnienia jak: przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, zaopatrzenie w energię i jej zużycie, obniżenie emisyjności gospodarki, transformację w kierunku niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym oraz promowanie niskoemisyjnego transportu.

Projekt realizowany będzie przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Partnera Wiodącego, wraz z szesnastoma Partnerami na terenie całego kraju tj. wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W ramach Projektu pracować będą Doradcy Klimatyczno-Energetyczni w regionach (województwach), wspierając odbiorców Projektu poprzez:

- konsultacje i porady w zakresie źródeł finansowania inwestycji z obszaru EE i OZE, adaptacji do zmian klimatu oraz wsparciu merytorycznym,
- działania edukacyjne (m.in. szkolenia, spotkania tematyczne, warsztaty szkoleniowe, webinaria),
- działania informacyjno – promocyjne (m.in. organizacja konferencji, spotkania z dziećmi i młodzieżą),
- szkolenia pracowników gmin.

Program POIiŚ.

Do 2021 Fundusz realizował bieżące działania związane z zamykaniem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), dla którego pełnił funkcję instytucji wdrażającej w obszarze I i II osi priorytetowej. W ramach I osi priorytetowej (gospodarka wodno-ściekowa) Fundusz koordynował wdrażanie 11 projektów (8 inwestycyjnych oraz 3 przygotowawcze), których łączny całkowity koszt stanowi 353 mln złotych, a dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności wynosiło 179 mln zł. W ramach II osi priorytetowej (gospodarka odpadami) WFOŚiGW w Zielonej Górze koordynował wdrażanie 5 projektów inwestycyjnych, których łączny całkowity koszt stanowi 88,35 mln zł a dofinansowanie tych projektów ze środków Funduszu Spójności wynosiło 39 mln zł. Wszystkie projekty zostały zakończone, wszystkie otrzymały środki w ramach płatności końcowych. W 2021 roku działania Funduszu jako Instytucji Wdrażającej były skoncentrowane na:

- monitorowaniu zachowania trwałości zrealizowanych projektów, a w szczególności weryfikacji osiągniętych efektów rzeczowych i ekologicznych w odniesieniu do założeń przyjętych przez beneficjentów we wniosku oraz umowie o dofinansowanie.
- przekazywaniu instytucjom nadrzędnym wszelkich wymaganych informacji, pozwalających na sprawne zamknięcie Programu oraz kontynuowano działania sprawozdawcze.

Dla wszystkich projektów w ramach POIiŚ 2007 – 2013, wdrażanych przez Wojewódzki Fundusz przeprowadzone zostały kontrole trwałości oraz przeprowadzono obowiązki sprawozdawcze. Fundusz w Zielonej Górze ukończył proces związany z zamykaniem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Program LRPO

Na mocy wypowiedzenia Porozumienia nr 1/RPO/2016, WFOŚiGW w Zielonej Górze od dnia 28 lutego 2017 r. przestał pełnić funkcję Instytucji Wdrażającej dla programów regionalnych LRPO 2007-2013 oraz RPO-L2020. W 2021 roku działania Funduszu polegały na bieżącym przekazywaniu do Instytucji Zarządzającej wszelkiej korespondencji w zakresie ww. Programów, która została skierowana do Funduszu.

III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania.

III.3.1 Podpisane umowy i wielkość dokonanych wypłat.

Działalność Funduszu w latach 2021-2024 obejmowała realizację zadań ustawowych wyrażającą się udzielaniem pomocy finansowej na zadania proekologiczne ze środków własnych Funduszu w formie zwrotnej (pożyczki, w tym pożyczki płatnicze) oraz w formach bezzwrotnych (dotacje, przekazania środków oraz dopłat do oprocentowania kredytów bankowych). Dodatkowo, Fundusz finansował zadania w ramach umów udostępnienia środków zawartych z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

w Warszawie. W ostatnim pełnym roku sprawozdawczym (2023) do Wojewódzkiego Funduszu złożono 4 893 wniosków o dofinansowanie. Z przyczyn formalnych odrzucono 222 wnioski. W związku z formalną rezygnacją, 51 wniosków nie zostało rozpatrzonych pozytywnie. W roku 2023 umowami o dofinansowanie sfinalizowano 4 620 wniosków na łączną kwotę (z uwzględnieniem aneksów) 177 041 tys. zł, w tym: 21 umów pożyczek na kwotę 20 633 tys. zł oraz 4 594 umowy dotacji i 5 umów przekazania środków na łączną kwotę 156 408 tys. zł.

Lata 2021-2024 to okres stałego wzrostu finansowania co do ilości i kwoty dofinansowania - inwestycji proekologicznych w ramach umów wynikających z ogólnych zasad oraz równoległe wdrażanych programów własnych oraz wspólnych programów Wojewódzkich i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tabela 2 Struktura umów wg komponentów w latach 2021 – 2023

Komponent		2021		2022		2023		razem lata 2021-2023	
		liczba umów	kwota dofinans. w tys. zł	liczba umów	kwota dofinans. w tys. zł	liczba umów	kwota dofinans. w tys. zł	liczba umów	kwota dofinans. w tys. zł
Edukacja ekologiczna	EE	9	105	16	414,19	36	2 471,41	61	2 990,63
Ochrona przyrody	OP	3	125	2	227,80	5	559,78	10	912,37
Monitoring środowiska	MN	2	390	3	504,34	4	1 322,23	9	2 216,57
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	NZ	277	8 688	340	7 810,59	409	28 713,59	1 026	45 212,13
Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	OW	741	12 223	8	14 005,12	768	4 295,17	1 517	30 523,10
Ochrona powietrza	OA	3275	53 576	2764	66 563,48	3098	127 357,97	9 137	247 497,75
Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami	OZ	451	8 012	260	2 521,58	297	10 575,52	1008	21 109,39
Zaopatrzenie w wodę	ZW	2	2 089	2	553,50	3	1 745,59	7	4 388,42
RAZEM		4760	85 209	3395	92 600,58	4620	177 041,27	12 775	354 850,36

Tabela 3 Wielkość dokonanych wypłat w latach 2021-2023 [tys. PLN]

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Wypływ pożyczek	21 665	24 226	16 451
Wypływ dotacji i przekazania środków dla PJB	8 693	7 970	13 309
Inne *	300	394	330
Wypływy w ramach programów NFOŚiGW	36 491	43 506	81 236
razem	67 149	76 096	111 326

II.3.2 Efekty środowiskowe

Realizacja priorytetów środowiskowych dziedzinowych przyczyniła się do osiągnięcia wymiernych efektów środowiskowych.

Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

W latach 2021-2023 roku Fundusz dofinansowywał 25 zadań (finansowanie pożyczkowe) związanych z gospodarką wodno-ściekową dla klientów instytucjonalnych oraz 1499 zadań w formie dotacji w ramach Programu Moja Woda. Przedsięwzięcia te obejmowały rozbudowę lub modernizację systemów wodno-kanalizacyjnych, budowę/rozbudowę stacji uzdatniania wody, ujęć wody, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków oraz budowę lokalnych oczyszczalni ścieków.

Efekt uzyskany lub planowany: budowa/przebudowa 52 km kanalizacji sanitarnej, 8 stacji uzdatniania wody, 4 wybudowane/zmodernizowane ujęcia wody, wybudowanie 21 km sieci wodociągowej.

Istotną formą wsparcia Funduszu w tym priorytecie były dotacje udzielane osobom fizycznym z Programu Moja Woda, w ramach którego finansowano systemy zatrzymywania wody opadowej w obrębie nieruchomości objętej dofinansowaniem.

Tabela 4

Efekt środowiskowy	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków [RLM]	1 560	4 167	765
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków [osoba] - Moja Woda	1 400	25	602

Ochrona powietrza

Działalność inwestycyjną w tym zakresie Fundusz wspiera przede wszystkim w formie pożyczek. W latach 2021 - 2023 zawarto 26 umów na kwotę 16 188 tys. zł wspierając:

- przebudowę 13 kotłowni węglowych na gazowe i pellet,
- przebudowa systemu ogrzewania dla szpitala w Nowej Soli,
- budowę i rozbudowę instalacji fotowoltaicznych na terenie województwa lubuskiego.

Obok czystego Powietrza realizowany jest Program Ciepłe Mieszkanie, który umożliwi dofinansowanie przedsięwzięć polegających na wymianie nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe i poprawie efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych (realizowany za pośrednictwem gmin). W latach 2022 i 2023 Wojewódzki Fundusz przeprowadził dwa nabory w ramach Programu.

Tabela 5

Efekt środowiskowy - działania własne	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych [ekwiwalent CO2 Mg/rok]	5 726,21	4 877,32	895,65
Oszczędność energii końcowej [MWh/rok]	44 427,61	0	0
Zmniejszenie emisji pyłu PM10 [Mg/rok]	25,35	0,632	0,03
Efekt środowiskowy- działania realizowane w ramach Programów NFOŚiGW	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych [ekwiwalent CO2 Mg/rok]	28 850,94	22 629,48	21 079,44
Oszczędność energii końcowej [MWh/rok]	6 7425	51 726,6	12 722,4
Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych [MWh/rok]	683,96	1092,41	190,16

Edukacja ekologiczna

W 2021-2023 w ramach komponentu EE Fundusz dofinansował 27 działań edukacyjnych w formie bezwrotnych dotacji oraz 4 projektów w ramach przekazania środków do rezerwy celowej budżetu państwa na zadania realizowane przez państwowe jednostki budżetowe. Dofinansowanie uwzględniało międzydziedzinowy charakter edukacji ekologicznej, dlatego kierowane było na edukacyjne przedsięwzięcia inwestycyjne i nieinwestycyjne w obszarach ochrony różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, ochrony ziemi i atmosfery, a także zrównoważonego rozwoju w ochronie środowiska. Realizacja priorytetu odbywa się poprzez kampanie edukacyjno-informacyjne, programy edukacyjne, wydawnictwa, konkursy, pikniki i warsztaty ekologiczne, rozwój bazy dydaktycznej, szkolenia, kampanie medialne itp.

Od 2023 roku WFOŚiGW w Zielonej Górze realizuje Program Priorytetowy NFOŚiGW w Warszawie pn. Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej w ramach czterech obszarów tematycznych:

1. Czyste powietrze – przeciwdziałanie emisjom.

2. Odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna.
3. Niskoemisyjny transport.
4. Ochrona środowiska, gospodarka wodna i zrównoważony rozwój.

Celem Programu jest upowszechnianie wiedzy oraz podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej, aktywizacja społeczna i kształtowanie postaw proekologicznych społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży. Przyjętą formą dofinansowania zadań była dotacja bezzwrotna w drodze refundacji kosztów o intensywności do 90-95% kosztów kwalifikowanych w zależności od statusu podmiotu wnioskującego.

Tabela 6

Efekt środowiskowy	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno- promocyjnych oraz informacyjnych [osoba]	49 755	99 481	40 310

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

W ramach komponentu Nadzwyczajne zagrożenia środowiska udzielane jest dofinansowania w formie dotacji, przekazania środków oraz pożyczek na doposażenie w sprzęt ratowniczy jednostek Państwowej Straży Pożarnej, jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych oraz gmin z tereny województwa lubuskiego. Głównym kierunkiem działania Funduszu w zakresie Nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w latach 2021 - 2023 było zaangażowanie własnych środków oraz udostępnionych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Program priorytetowy „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 1)”. W tworzenie ram Programu zaangażowane są instytucje szczebla krajowego (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Środowiska i NFOŚiGW) oraz regionalnego (Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp. oraz Wojewódzki Fundusz w Zielonej Górze). Realizacja Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych na szczeblu wojewódzkim przez Fundusz daje gwarancję celowości i poprawności realizacji założeń programu. We wskazanym okresie dofinansowano 31 jednostek kwotą 12 624 tys. zł

Kolejną bardzo znaczącą formą pomocy był Ogólnopolski programu finansowania służb ratowniczych Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (tzw. „Mały Strażak”). W ramach programu Fundusz dofinansował zakup sprzętu ratowniczo – gaśniczego w formie dotacji w ramach 855 umów na kwotę 12 800 tys. zł

W ramach Programu własnego „Nowoczesna Remiza”, wdrażany od 2022 roku, finansowane są pożyczką nakłady inwestycyjne w zmierzających do poprawienia efektywności energetycznej jednostek/ lub wsparcia budowy nowych jednostek oraz doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt niezbędny do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych, ekstremalnych zjawisk atmosferycznych lub awarii technicznych, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu. W latach 2021 -2023 podpisano 9 umów o dofinansowanie na kwotę 8.205 tys. zł

Poza wyżej opisanymi Programami zawarto 131 umowy o dofinansowanie w formie dotacji lub przekazania środków na kwotę 11 584 tys. zł.

Tabela 7

Efekt środowiskowy - działania własne	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Liczba jednostek służb ratowniczych wspartych do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków awarii i katastrof [szt.]	17	39	75
Efekt środowiskowy- działania realizowane w ramach Programów NFOŚiGW	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Liczba jednostek służb ratowniczych wspartych do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków awarii i katastrof [szt.]	260	301	325

Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami

Od roku 2011 WFOŚiGW w Zielonej Górze współpracuje z NFOŚiGW w Warszawie w ramach Programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, Część III - Usuwanie wyrobów zawierających azbest”, którego celem jest osiągnięcie wzrostu ilości unieszkodliwionych oraz zabezpieczonych odpadów zawierających azbest poprzez realizację gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. O dofinansowanie w ramach Programu mogą wystąpić gminy, które wykonały inwentaryzację zasobów azbestowych na terenie gminy oraz posiadają gminny program usuwania azbestu. W okresie 2021-2023 Fundusz zawarł 187 umów z gminami z terenu województwa lubuskiego na kwotę dofinansowania 3 250 tys. zł., w ramach których usunięto 6 741 Mg azbestu.

W ramach Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie, realizowanego od 2019 roku, w latach 2021-2023 podpisano 778 umów z posiadaczami użytków rolnych z terenu województwa lubuskiego, o pH gleby poniżej lub równej 5,5 i powierzchni nie przekraczającej 75 ha.

Przedmiotem dofinansowania w formie dotacji w tym okresie było również usunięcie 7 dzikich wysypisk wraz z rekultywacją kwotą 736 tys. zł. 5 pożyczkami wsparto zadania związane z selektywną zbiórką odpadów, budowę kwater na odpady niebezpieczne oraz doposażanie w sprzęt do właściwego gospodarowania odpadami jednostek kwotą 11 653 tys. zł.

Tabela 8

Efekt środowiskowy - działania własne	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Ograniczenie masy składowanych odpadów [Mg/rok]	33,82	0	0
Efekt środowiskowy- działania realizowane w ramach Programów NFOŚiGW	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych [Mg]	2 468,69	2 261,69	2 010,5

Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Na ochronę różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów w latach 2021 -2023 Fundusz przeznaczył blisko 912 tys. zł w formie bezwrotnych dotacji dla stowarzyszeń przyrodniczych, uczelni wyższej i jednostek samorządu terytorialnego oraz przekazania środków dla państwowych jednostek budżetowych. Pomoc finansowa z WFOŚiGW w Zielonej Górze umożliwiła przeprowadzenie na terenie województwa lubuskiego czynnej ochrony gatunków (np. puchacza *Bubo bubo*, włośchatki *Aegolius funereus*) i siedlisk chronionych, zagrożonych i objętych ścisłą ochroną w Polsce, a także budowę (Ośrodek Rehabilitacji Dzikich Zwierząt Chronionych Prawem "Ptasi Azył", stacja hodowli dropia oraz wolier adaptacyjnych) i modernizację infrastruktury służącej wykonywaniu ochrony przyrody i działań nadzorczych w tym zakresie.

Tabela 9

Efekt środowiskowy - działania własne	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023
Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony [ha]	106,1	3	4 077,35
Liczba przedsięwzięć których celem było ograniczenie niekorzystnego wpływu gatunków inwazyjnych [szt.]	0	1	1
Liczba przedsięwzięć których celem było wykonanie działań ochronnych bądź opracowano programy ochrony gatunków zagrożonych [szt.]	2	2	5

Monitoring środowiska

W tej dziedzinie przedsięwzięcia realizowane były poprzez pomoc jednostkom realizującym zadania państwowego monitoringu środowiska, szczególnie w wyposażeniu w aparaturę i sprzęt kontrolno-pomiarowy oraz wspieranie strategicznych dla województwa lubuskiego programów ochrony środowiska o randze wojewódzkiej.

W pierwszym zakresie wspierano przede wszystkim działania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w doposażenie w specjalistyczny sprzęt i wyposażenie do prowadzenia inspekcji i kontroli środowiska w terenie, wzmocnienie zdolności operacyjnej oraz egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarно- Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp.

W ramach strategicznych dokumentów dofinansowano opracowanie: Programu ochrony środowiska dla województwa lubuskiego, Aktualizację programów ochrony powietrza dla: strefy lubuskiej, miasta Gorzów Wlkp, miasta Zielona Góra wraz z planem działań krótkoterminowych, Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego

Stałym dofinansowaniem objęto aktualizację systemu informatycznego wraz z serwisem aplikacji usprawniających proces zarządzania informacjami środowiskowymi, opłatami środowiskowymi i obsługą rachunków redystrybucyjnych – zadanie realizowane przez Samorząd Wojewódzki.

Dofinansowanie tego komponentu w latach 2021-2024 wyniosło 2 217 tys. zł na podstawie 9 umów o dofinansowanie w formie dotacji lub przekazania środków.

III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska

Współpraca z mieszkańcami województwa lubuskiego podejmowana była nie tylko w zakresie ustawowej działalności ustawowej, lecz także w ramach realizacji własnych projektów informacyjno-promocyjnych. Działania te miały na celu przede wszystkim ułatwienie mieszkańcom regionu, beneficjentom i potencjalnym beneficjentom środków Funduszu dostępu do wysokiej jakości informacji o środowisku oraz upowszechnienie wiedzy o możliwościach podejmowania inicjatyw przyspieszających tempo rozwoju społecznego i gospodarczego województwa lubuskiego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Istotne w komunikacji zewnętrznej było też wskazanie zasad, jakimi przy podejmowaniu decyzji finansowych kieruje się Fundusz. Komunikacja realizowana jest przez:

1. organizację spotkań warsztatowych dla pracowników samorządowych dotyczących zagadnień związanych z finansowaniem w ramach Programu Czyste Powietrze realizowane w formie tradycyjnych spotkań szkoleniowych oraz w trybie online, przy użyciu aplikacji Teams. Podczas warsztatów omawiany jest m.in.: zakres rzeczowy zadań możliwych do finansowania w ramach Programu Czyste Powietrze, wymogi techniczne dotyczące modernizacji przegród i instalacji urządzeń grzewczych, sposób wypełniania formularza wniosku a także szczegółowa analiza planowanych do zawarcia Porozumień z gminami w sprawie realizacji Programu Czyste Powietrze;
2. spotkania eksperckie i wywiady udzielane przez Prezesa Zarządu w radiu regionalnym;
3. stronę internetową www.wfosigw.zgora.pl oraz profile na platformach społecznych Facebook oraz Twitter, na których na bieżąco zamieszczane są najważniejsze informacje na temat aktualnych działań, akcji ekologicznych i innych wydarzeń związanych z ochroną środowiska. Poprzez stronę internetową Funduszu udostępniane są niezbędne dokumenty, w tym obowiązujące w danym roku kryteria i zasady, programy i regulaminy dofinansowania zadań ekologicznych, wzory aktualnych wniosków, wykazy i wzory dokumentów wymaganych w procedurach przyznawania pomocy finansowej. Na stronie internetowej zamieszczano również na bieżąco informacje i komunikaty MKiŚ, NFOŚiGW oraz linki do wywiadów udzielanych w radiu regionalnym przez Prezesa Zarządu;
4. platformę internetową i zakładkę pn. Portal Beneficjenta poświęconą istotnym zagadnieniom Programu Czyste Powietrze. Za pośrednictwem tej platformy możliwe jest zapoznanie się z zasadami Programu. Do 03.01.2023 r. służyła również do wypełnienia wniosku o dofinansowanie. Po tej dacie, wraz z wprowadzeniem aktualizacji Programu Priorytetowego Czyste Powietrze, funkcję tą zastąpiła aplikacja Generator Wniosków o Dofinansowanie;
5. wspólne akcje wszystkich Wojewódzkich Funduszy oraz instytucji nadrzędnych, realizowane zdalnie w trybie online oraz w formie tradycyjnych spotkań. Spotkania miały charakter roboczy lub oficjalny, w zależności od bieżących potrzeb i przyjętego trybu spotkania. Należy podkreślić, że pomimo ograniczeń związanych z bezpośrednim udziałem w realizowanych wydarzeniach, dzięki wykorzystaniu dostępnych narzędzi technicznych i informatycznych, spotkania przeprowadzane w formie online

- okazały się równie wartościowe pod względem merytorycznym, a dla wielu uczestników taka forma udziału w organizowanych spotkaniach stanowiła korzystne rozwiązanie logistyczne,
6. uczestnictwo przedstawicieli WFOŚiGW w Zielonej Górze w uroczystościach przekazania samochodów oraz sprzętu ratowniczo – gaśniczego jednostkom PSP i OSP, uczestnictwo w gminnych uroczystościach, związanych z uruchomieniem instrumentów wpływających na większą ochronę środowiska,
 7. dodatkowe linie telefoniczne służące obsłudze Programu priorytetowego Czyste Powietrze. Powyższe działania informacyjne były prowadzone podczas każdego roboczego dnia tygodnia, zgodnie z godzinami pracy Funduszu, aby każda osoba zainteresowana Programem miała możliwość skorzystania ze specjalistycznej pomocy,
 8. działania informacyjno-promocyjne w ramach programu priorytetowego „Czyste Powietrze” prowadzone są zgodnie z wytycznymi NFOŚiGW i Ministerstwa Klimatu i Środowiska i należy do nich:
 - uczestnictwo na Forum i Konferencji zorganizowanej przez Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego dla przedstawicieli wszystkich lubuskich gmin;
 - publikacja cyklu artykułów w Gazecie Lubuskiej pn. Akademia Czystego Powietrza, dotyczących informowania mieszkańców o zasadach oraz warunkach udzielania wsparcia w ramach Programu Czyste Powietrze;
 - emisja cyklu audycji w Radio Zachód pn. Ziemia Naszym Domem, w którym informowano mieszkańców o działaniach podjętych przez gminy współpracujące z WFOŚiGW w Zielonej Górze w ramach Programu Czyste Powietrze;
 - uczestnictwo oraz tworzenie Punktów Konsultacyjnych podczas wydarzeń miejskich, takich jak: Festyny sportowe i Rodzinne - np.: Festyn Ekologiczny współorganizowany z wojewódzką rozgłośnią Radio Zachód, Letni Młodzieżowy Festyn Tenisowy Żyj zdrowo z ekologią na Ty, Festyny ekologiczne np. Drzewko za elektrośmieci itp.
 - emisja spotów w Radio Index reklamujących Program Czyste Powietrze;
 - udział i współorganizacja przedstawicieli WFOŚiGW w Zielonej Górze licznych wydarzeń gminnych, Mobilnych punktów Konsultacyjnych i stoisk wystawienniczych.
 9. Punkt Konsultacyjny w siedzibie Funduszu, w którym beneficjenci mogą zasięgać na bieżąco porad w ramach składanych wniosków o dofinansowanie w ramach Programu
 10. stała współpraca informacyjna z organizacjami zrzeszającymi przedstawicieli gmin np. Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego, w celu bieżącego publikowania i udostępniania informacji z zakresu funkcjonowania, zasad współpracy i zmian w Programach;
 11. działania informacyjno-promocyjne takie jak:
 - kampanie medialne, skierowane do prasy, radia, telewizji pn. „Konkurs dla lubuskich mediów”, nabór wniosków w ramach Konkursu z dziedziny Edukacja Ekologiczna na realizację zadań o tematyce priorytetowej pn. Zrównoważony rozwój w ochronie środowiska – informacja i edukacja w lubuskich mediach, wywiady i rozmowy na żywo z Prezesem Zarządu WFOŚiGW dot. tematyki Programu w mediach lokalnych oraz o zasięgu wojewódzkim;
 - uczestnictwo przedstawicieli WFOŚiGW w Zielonej Górze w otwarciach EKOPRACOWNI – utworzonych w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej we współpracy z gminami i powiatami województwa lubuskiego;
 - działania informacyjno-promocyjne obejmujące budowanie i rozwijanie kompetencji, związanych z przygotowaniem rynku na odbiór udzielanego dofinansowania;
 - odpowiednio adresowane akcje, konkursy czy też inne specjalistyczne formy mające na celu informowanie i propagowanie postaw proekologicznych, prezentujące obowiązki i korzyści wynikające z działań związanych z ochroną środowiska, skierowane do ogółu społeczeństwa;
 - szczególną formą działań informacyjno-promocyjnych będą działania skierowane do potencjalnych oraz aktualnych beneficjentów, poprzez pełnienie roli analityczno-doradczej (między innymi w ramach prac Zespołu Doradców Energetycznych), a także udzielania merytorycznego wsparcia w sprawnej realizacji projektów inwestycyjnych;
 - oznakowanie sprzętu oraz miejsc prowadzonych inwestycji w formie plansz informacyjnych, informacja o udzielonym dofinansowaniu na stronach internetowych beneficjentów pomocy jak również organizacja spotkań i kampanii z udziałem inwestorów i instytucji ochrony środowiska.

III.4 Analiza SWOT systemu funduszy

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez Fundusz osobowości prawnej – umocowanie w Prawie Ochrony Środowiska, • terytorialna bliskość do beneficjenta i znajomość problematyki regionalnej, • kierowanie się interesem publicznym i środowiskowym, a nie wyłącznie opłacalnością przedsięwzięć (podejście niekomercyjne), • stosowanie przez Fundusze zwrotnych form finansowania, w wyniku czego kapitał nie ulega zmniejszaniu, • mobilizowanie na rzecz środowiska środków z innych źródeł przez współfinansowanie zadań (efekt dźwigni), • stabilna, doświadczona i wysoko wykwalifikowana kadra, kompetentna w zakresie aktualnie realizowanych zadań, • zbiektywizowany, bezstronny proces przyznawania dofinansowania (formalna procedura zamiast uznaniowości), • pewne przychody wynikające z zapisów prawa, • doświadczenie i współpraca w realizacji wspólnych programów NFOŚiGW i WFOŚiGW, • szkolenia pracowników, • doświadczenie instytucjonalne w zarządzaniu środkami europejskimi, zdobyte w poprzednich perspektywach finansowych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak rzeczywistego wpływu na wielkość przychodów ze źródeł ustawowych, • niskie wpływy z tytułu opłat związane z charakterystyką województwa, • ograniczone możliwości opracowywania programów własnych w preferowanych bezzwrotnych formach dofinansowania, dostosowanych do specyfiki i potrzeb beneficjentów danego regionu, w szczególności dla osób fizycznych, • wymagające stałej adaptacji do zmiennych warunków programowych systemy informatyczne, • urealnienie istniejących programów udostępnienia (patrz azbest), • powtarzalność programów udostępnienia środków z NFOŚiGW, • skomplikowane procedury, często niezrozumiałe dla wnioskodawców, • niedostosowanie zasobów kadrowych do zwiększających się zadań funduszy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • ciągły wzrost wagi problematyki ochrony środowiska, • środki unijne z nowej perspektywy: potencjalne wielkie pole nowych zadań dla Funduszy, • współpraca z instytucjami publicznymi (NFOŚiGW) i bankami komercyjnymi w tym BOŚ S.A., • system finansowania gwarantujący wysoki stopień bezpieczeństwa finansowego w działalności pożyczkowej, • rosnąca świadomość ekologiczna w społeczeństwie, • finansowanie zadań realizowanych przez osoby fizyczne, • możliwość pozyskania dodatkowych środków w ramach programów wspólnych z NFOŚiGW oraz instrumentów finansowych • rozwój sztucznej inteligencji i automatyzacji działań 	<ul style="list-style-type: none"> • realna możliwość spadku wpływów z opłat w związku ze zmianami prawa, • zmienność przepisów prawnych, • wysoki stopień zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, • ograniczenie możliwości przyznawania dofinansowania przedsiębiorcom ze względu na ograniczone możliwości w zakresie zabezpieczeń oraz przepisy dotyczące pomocy publicznej, • wpływ sytuacji makroekonomicznej na ograniczenie dochodów publicznych oraz osób fizycznych i zmniejszenie zdolności inwestycyjnych, • finansowanie zadań realizowanych przez osoby fizyczne (windykacja należności) • wzrost kosztów związanych z obsługą programów zewnętrznych, • brak wiedzy ze strony Beneficjentów o ofercie Funduszu

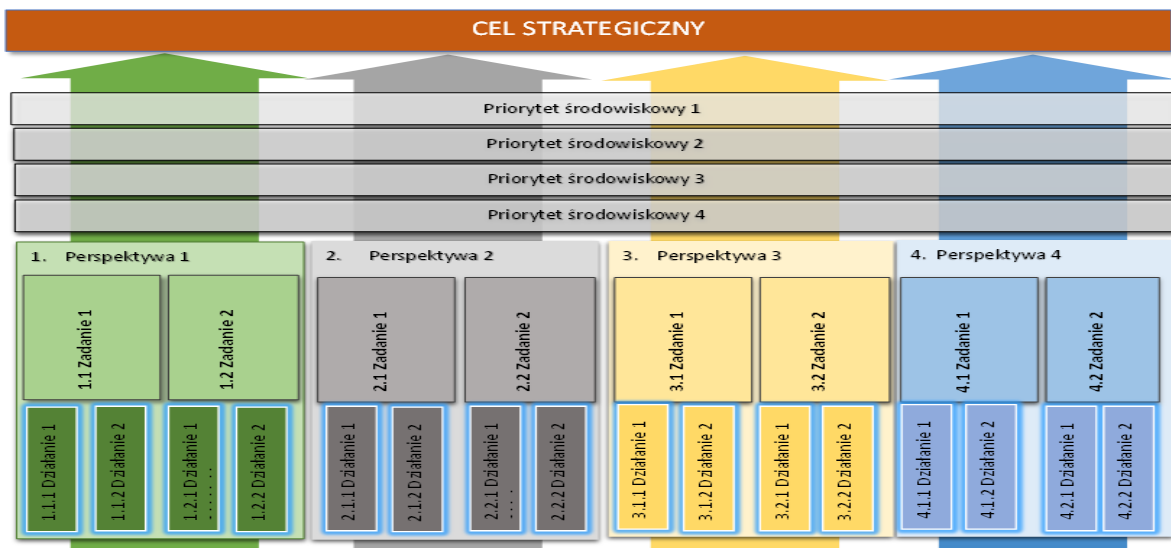
IV. Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2025 - 2028

IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania

Do opracowania niniejszej Wspólnej Strategii zastosowano metodykę strategicznej karty wyników (balanced scorecard).

Poniżej przedstawiono schemat metodyczny koncepcji projektu i wdrażania Strategii działania, który zawiera informację o korelacji działań, zadań, perspektyw i priorytetów środowiskowych z celem strategicznym.

Rysunek 1 Schemat metodyczny koncepcji projektu i wdrażania Strategii działania

IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny

Wizja

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania jego zasobami

Misja

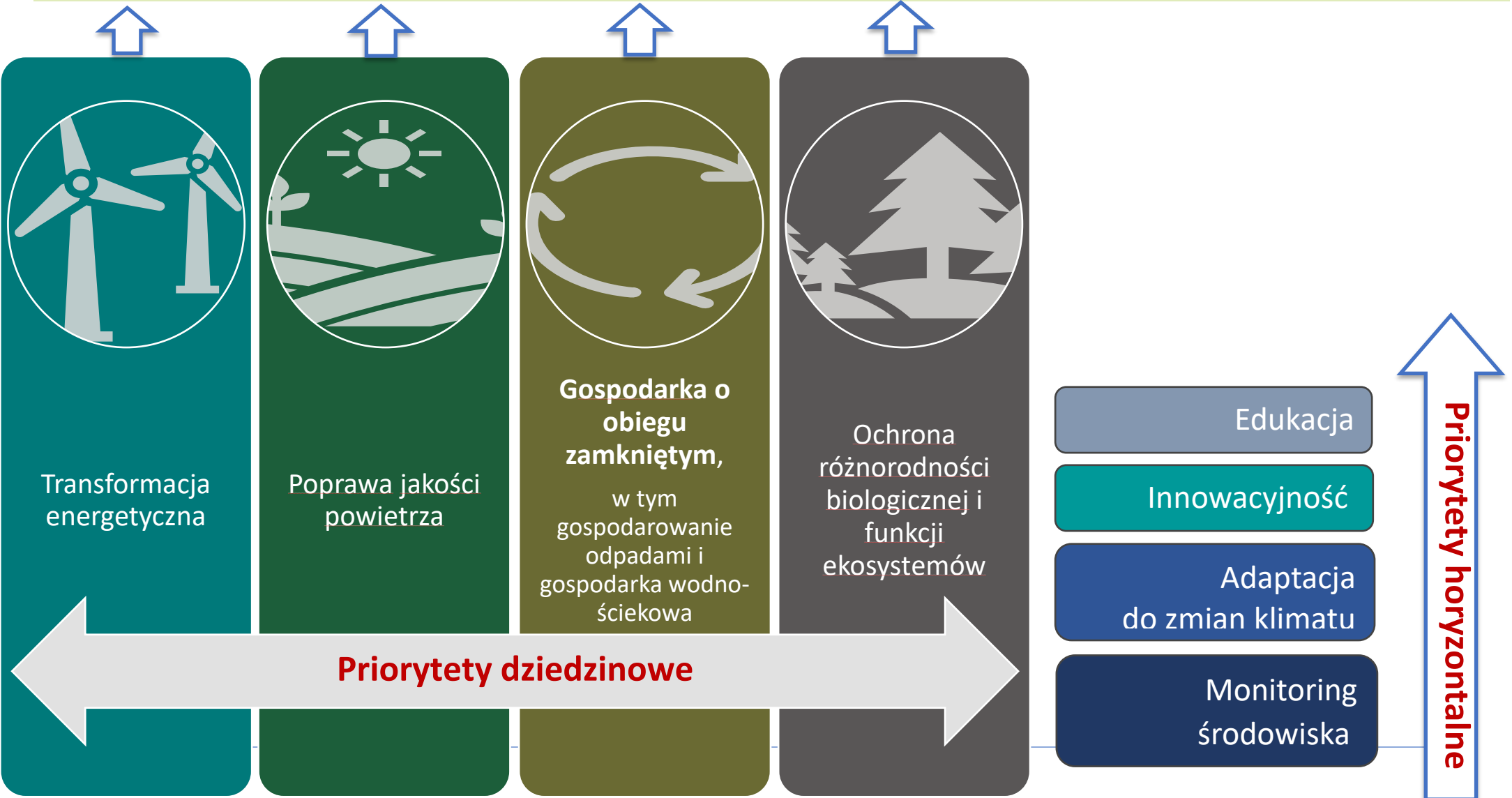
Lubuskie jako region, gdzie rozwój idzie w parze z ochroną naturalnego dziedzictwa, a społeczność świadomie i aktywnie dba o środowisko, tworząc zdrowe i przyjazne miejsce do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń

Cel strategiczny

Zwiększenie efektywności działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju poprzez finansowe i merytoryczne wspieranie projektów ekologicznych oraz edukację mieszkańców

CEL STRATEGICZNY

Zwiększenie efektywności działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju poprzez finansowe i merytoryczne wspieranie projektów ekologicznych oraz edukację mieszkańców

IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne)

W ramach niniejszej Strategii na lata 2025-2028 określono priorytety środowiskowe przeznaczone do realizacji. Są one co do zasady zgodne z zapisami Wspólnej Strategii, przy czym jednocześnie rozszerzono je o priorytet horyzontalny monitoring środowiska. Działania te są zgodne z wyrażoną w art. 13 ustawy Prawo ochrony środowiska, formułą polityki ochrony środowiska rozumianą jako zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Przyjęto do realizacji następujące priorytety środowiskowe:

1. Dziedzinowe:

- Transformacja energetyczna,
- Poprawa jakości powietrza,
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

2. Horyzontalne:

- Edukacja ekologiczna,
- Innowacyjność,
- Adaptacja do zmian klimatu,
- Monitoring środowiska.

Powyższe priorytety są głównymi kierunkami interwencji Wojewódzkiego Funduszu w latach 2025-2028, jednakże możliwa jest w przyszłości realizacja dodatkowych celów środowiskowych (zgodnych z zapisami POŚ), które na etapie przygotowania niniejszej strategii nie były znane.

W celu wdrażania powyższych priorytetów podejmowane będą działania uwzględniające dostosowanie zasad dofinansowania środkami Funduszu do warunków zgodnych z założeniami określonymi dla środków unijnych w ramach perspektywy 2021-2027, tj. z ukierunkowaniem na finansowanie zwrotne. Realizacja tych zadań odbywać się będzie zgodnie z zasadą unikania nieuzasadnionej interwencji naruszającej równowagę rynkową. Przy wyborze zadań do dofinansowania, Fundusz kierować się będzie założeniem, że środki publiczne stanowić mają dźwignię dla mobilizacji środków prywatnych.

IV.3.1 Priorytety finansowania ochrony środowiska

IV.3.1.1 Dziedzinowy priorytet środowiskowy 1: Transformacja **energetyczna**.

Przedmiotem dofinansowania środkami Wojewódzkiego Funduszu w tym priorytecie będą działania zmierzające do modyfikacji gospodarki oraz istniejących sieci energetycznych, tak aby ich działanie było w mniejszym stopniu zależne od paliw kopalnych, co zwiększy ich efektywność **energetyczną**. Należą do nich w szczególności:

1. Inwestycje mające na celu przejście na gospodarkę niskoemisyjną tj.:
 - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych i innych obiektów, w tym z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii,
 - wspieranie rozwoju budownictwa energooszczędnego,
 - działania na rzecz proekologicznej mobilności,
 - budowa i modernizacja systemów ciepłowniczych.
2. Inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii. Województwo lubuskie dysponuje dobrymi warunkami do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności przy wykorzystaniu energii wiatrowej, instalacji opartych o spalanie biomasy czy technologii produkcji biogazu. Duża część regionu leży w korzystnym obszarze dla działania siłowni wiatrowych. Szansą dla wzmocnienia sektora OZE w regionie jest wykorzystanie energii słonecznej, zarówno lokalnych farm fotowoltaicznych, jak i mikroinstalacji.
3. Budowa nowoczesnych oraz niskoemisyjnych źródeł rozproszonych, wykorzystujących w szczególności lokalny potencjał energetyczny.

4. Racjonalizacja wykorzystania energii poprzez realizację przedsięwzięć służących poprawie zarządzania energią i efektywności energetycznej oraz upowszechnianie i promowanie postaw energooszczędnych.
5. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną.
6. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, w tym CO₂ i innych pyłów oraz gazów do powietrza, jako element proekologicznej restrukturyzacji gospodarki regionalnej.
7. Większa efektywność wykorzystania energii.
8. Wykorzystanie potencjału energetycznego OZE.
9. Wzmocnienie dostępności i bezpieczeństwa sieci komunikacyjnych, teleinformatycznych i energetycznych.
10. Modernizacja i rozwój sieci energetycznych na rzecz zapewnienia ciągłości dostaw energii elektrycznej, paliw gazowych oraz ciepła systemowego, a także infrastruktury ciepłowniczej, w tym źródeł ciepła opalanych gazem ziemnym i biogazem.
11. Działania w obszarze badań i rozwoju ukierunkowane na wykorzystanie krajowych potencjałów technologicznych, kadrowych i przewag konkurencyjnych, zwiększając atrakcyjność inwestycyjną gospodarki i jej innowacyjność.

W tym priorytecie najczęstszą formą wsparcia ze środków Wojewódzkiego Funduszu będzie finansowanie zwrotne.

IV.3.1.1.1 Efekty środowiskowe:

Efekty wdrażania przez Wojewódzki Fundusz Priorytetu 1 będą mierzone następującymi wskaźnikami:

- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (Mg ekwiwalentu emisji CO₂/rok),
- Ilość wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych (MWh/rok),
- Zmniejszenie zużycia energii końcowej (MWh/rok),
- Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (MWh/rok).

IV.3.1.2 Dziedzinowy priorytet środowiskowy 2: Poprawa jakości powietrza oraz ochrona przed hałasem.

W zakresie zanieczyszczenia powietrza głównym źródłem emisji na terenie województwa lubuskiego jest tzw. niska emisja, pochodząca przede wszystkim z sektora bytowo – komunalnego, obejmującego zarówno indywidualne źródła wytwarzania ciepła i przygotowania ciepłej wody, jak również małe ciepłownie komunalne. Wyraźny jest również wzrost emisji komunikacyjnej w rejonie głównych dróg i miejscowości, gdzie położone są węzły komunikacyjne i występuje duże zagęszczenie dróg regionalnych i lokalnych.

Przedmiotem dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu w tym priorytecie będzie w szczególności:

1. wspieranie działań na rzecz zwalczania źródeł niskiej emisji szczególnie z indywidualnych źródeł ogrzewania i lokalnych kotłowni oraz zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych,
2. przeciwdziałanie emisji gazów cieplarnianych,
3. wspieranie przyjaznych środowisku form mobilności.

Realizacja priorytetu wspierana będzie przede wszystkim w formie zwrotnej (pożyczki). Dodatkowo Fundusz planuje w tym obszarze zwiększenie współpracy przy realizacji Priorytetu z Gminami (programy własne) oraz Bankiem Ochrony Środowiska (dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych).

Na wsparcie działań realizowanych przez osoby fizyczne wprost lub za pośrednictwem gmin przewidywane jest wsparcie bezzwrotne (dotacje udzielane w ramach programów np. „Czyste Powietrze” oraz „Ciepłe mieszkanie”).

Ochronę przed hałasem Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze dofinansowywać będzie poprzez wsparcie finansowe programów ochrony przed hałasem w formie bezzwrotnej a wynikających z nich działań inwestycyjnych w formie pożyczek.

IV.3.1.2.1 Efekty środowiskowe:

W ramach wdrażania Priorytetu 2 przyjęto następujące wskaźniki efektów wdrażania:

- Ograniczenie emisji pyłu PM₁₀(Mg/rok)
- Ograniczenie emisji benz(a) pirenu (Mg/rok),

- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (Mg ekwiwalentu emisji CO₂/rok)
- Ograniczenie emisji SO₂ (Mg/rok)
- Ograniczenie emisji NO_x (Mg/rok)

IV.3.1.3 Dziedziny priorytet środowiskowy 3: **Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami i gospodarka wodno-ściekowa.**

W zakresie gospodarowania odpadami Wojewódzki Fundusz szczególną uwagę zwracać będzie na realizację zadań ujętych w „Planie gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego” wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych i pozostałych odpadów, w szczególności poprzez:

- ograniczenie masy odpadów ulegających biodegradacji, opakowaniowych, niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych kierowanych na składowisko,
- rozwijanie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych: odpadów opakowaniowych, ulegających biodegradacji, wielkogabarytowych, niebezpiecznych,
- rozwijanie selektywnego zbierania oraz odzysku lub unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych,
- dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja,
- sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- budowę, rozbudowę lub przebudowę istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

W ramach tego obszaru wspierane będą również:

- działania mające na celu zabezpieczenie przed skażeniem substancjami niebezpiecznymi (oleje, benzyny, smary), które mogą zostać wprowadzone do środowiska w sposób niekontrolowany, w wyniku zdarzeń losowych typu wypadki, pożary, katastrofy i umożliwiają sprawne wykonanie akcji ratowniczej: neutralizację wycieków substancji niebezpiecznych, w tym substancji ropopochodnych, wydobycie ludzi z rozbitych aut i usunięcia aut z drogi;
- koszty gospodarowania odpadami pochodzącymi z wypadków w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy,
- działania w zakresie regeneracji gleb zakwaszonych w wyniku oddziaływania czynników antropogenicznych.

Wparcie tych działań odbywać się będzie przede wszystkim w formie pożyczek, dotacji, dotacji w ramach programów własnych lub zewnętrznych.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej wsparcie finansowe ukierunkowane jest na rzecz redukcji zanieczyszczeń, w tym związków biogenych, takich jak azotany i fosforany, które przedostają się do wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku ciągłych niedostatków w zakresie lokalnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz z rolnictwa. Potrzeby i planowane działania w zakresie wyposażenia aglomeracji w zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej zostały ujęte w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Mając na uwadze powyższe, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, w ramach tego priorytetu będzie realizował działania zmierzające do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach ujętych w KPOŚK, jak również działania zmierzające do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej poza aglomeracjami na terenie województwa lubuskiego (np. przez wdrażanie programów własnych jak „Czystsze Lubuskie Wody” i stosowanie instrumentów finansowych łączących pożyczki i dotacje). Uczestniczyć będzie również w realizacji systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków na wydzielonych obszarach, gdzie budowa komunalnych sieci kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty. Ważną kwestią stanowią także działania z zakresu racjonalnego, efektywnego korzystania z zasobów wodnych oraz poprawy skuteczności zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych. W związku z powyższym Fundusz zakłada wsparcie realizacji zadań związanych z zaopatrzeniem gospodarstw domowych w wodę o jakości przeznaczonej do celów komunalnych. Warunkiem dofinansowania jest osiągnięcie właściwych wartości efektywności ekologicznej, a także optymalnych pod względem ekonomicznym i technicznym rozwiązań przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiska.

Istotnymi działaniami są również:

- zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi: poprzez efektywne zarządzanie zasobami wodnymi przez ograniczenie marnowania wody, promowanie oszczędności oraz stosowanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, które umożliwiają wykorzystanie dostępnych zasobów,
- poprawa efektywności procesów produkcyjnych: poprzez promocję zmiany w procesach produkcyjnych mających na celu zmniejszenie zużycia wody oraz ograniczenie ilości generowanych odpadów wodnych, co wpływa na zmniejszenie negatywnego wpływu działalności ludzkiej na środowisko wodne,
- zatrzymanie i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych np. poprzez kontynuację programu „Moja Woda”.
- promowanie, tworzenie i rozwój zielono- niebieskiej infrastruktury na terenach zurbanizowanych.

Wsparcie w obszarze gospodarki wodno - ściekowej odbywać się będzie ze środków własnych przede wszystkim w formie zwrotnej (pożyczki), programów własnych (pożyczki lub łącznie pożyczek z dotacjami lub stosowanie pożyczek z umorzeniem) oraz zewnętrznych programów (np. dotacje w Programie Moja Woda).

Niezmiernie ważnym wyzwaniem są zmiany klimatu, którym towarzyszą niekorzystne zjawiska pogodowe jak gwałtowne ulewy, wichury, które zagrażają życiu i zdrowiu mieszkańców, powodując znaczne straty w infrastrukturze. Wiąże się to z koniecznością wzmocnienia możliwości skutecznej interwencji służb publicznych związanych z minimalizacją skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, szczególnie poprzez wyposażenie sprzętowe jednostek straży pożarnej. Na realizację celu Fundusz przewiduje dofinansowanie przede wszystkim w formie bezzwrotnej (dotacje lub przekazanie środków).

IV.3.1.3.1 Efekty środowiskowe

Do monitorowania realizacji celów Priorytetu 3 przyjęto następujące wskaźniki:

1. Zwiększenie masy odpadów poddanych recyklingowi lub innym procesom odzysku (Mg/rok),
2. Zwiększenie liczby osób korzystających ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę (osoba),
3. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (RLM),
4. Powierzchnia ziemi poddana rekultywacji/ remediacji i zabiegom ochronnym (ha).

IV.3.1.4 Dziedzinowy priorytet środowiskowy 4. **Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.**

Działania związane z ochroną przyrody Wojewódzki Fundusz będzie realizował przede wszystkim w formie bezzwrotnej (dotacje lub przekazanie środków do rezerwy celowej budżetu państwa), wspomagając m.in:

1. przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody, odnoszące się do wszystkich form ochrony przyrody, obejmujące działania na terenach objętych ochroną lub w stosunku do obiektów podlegających ochronie, w tym roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, w tym m.in.:
 - sporządzanie planów ochrony i planów zadań ochronnych,
 - sporządzanie inwentaryzacji obszarów cennych przyrodniczo,
 - oznakowanie form ochrony przyrody,
 - budowa lub remont infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów chronionych przed nadmierną niekontrolowaną antropopresją;
2. przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody, mające na celu zachowanie / zwiększanie różnorodności biologicznej poprzez poprawę warunków bytowania i rozwoju populacji oraz dbałość o tereny zieleni, w tym m.in.:
 - wzmocnienie / zwiększenie liczebności populacji pszczoł,
 - zwiększenie liczebności populacji ptaków i owadów poprzez dbałość o miejsca gniazdowe: budowę/remont, odbudowę gniazd, budek i skrzynek dla ptaków oraz zakup/wykonanie hoteli dla owadów,
 - zasilenie / zwiększenie liczebności populacji zagrożonych i zanikających rodzimych gatunków zwierzyny drobnej,
 - usuwanie / unieszkodliwianie obcych gatunków,

- kształtowanie/zwiększanie zasobów przyrodniczych poprzez urządzenie, utrzymanie, zachowywanie i odnawianie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
 - zwiększanie cennych zasobów przyrodniczych poprzez sadzenie drzew i krzewów miododajnych;
3. przedsięwzięcia kładące nacisk na ochronę i kształtowanie krajobrazu. Opracowanie audytu krajobrazowego oraz wyznaczenie w jego ramach najcenniejszych krajobrazów w tym m.in. priorytetowych co powinno przyczynić się do odpowiedniej polityki ochrony i kształtowania krajobrazów. Audyt krajobrazowy będzie stanowił podstawę do podejmowania działań w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego, a także do weryfikacji i kształtowania sieci obszarów chronionych.
 4. przeciwdziałanie fragmentacji ekosystemów poprzez ochronę, odtwarzanie i kształtowanie korytarzy ekologicznych dla zapewnienia ciągłości siedlisk i swobodnego przemieszczania gatunków;
 5. wzrost złożoności struktury krajobrazu, zapobieganie uproszczeniu krajobrazu i troskę o obecność środowisk ostożowych dla zwierząt i roślin, poprzez m. in.:
 - udrożnienie i renaturyzację rzek i innych cieków, odtworzenie zadrzewień i zakrzewień nadrzecznych, odtwarzanie/odnowienie oczek wodnych i małych zbiorników wodnych, rowów wraz z zadrzewieniem i zakrzewieniem przylegającymi do nich, a także torfowisk, mokradeł,
 - ochronę starych drzew i alei przydrożnych.

W ramach Priorytetu 4, Fundusz nadal będzie koncentrował się na wsparciu ekosystemu rzeki Odry zarówno poprzez wspieranie inwestycji zgodnych z celami Ramowej Dyrektywy Wodnej (osiągnięcie dobrego stanu wód), jak również bezpośrednie wsparcie w przywróceniu ekosystemów; zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia części wód; czy zrównoważone wykorzystanie wód przez osoby fizyczne i przedsiębiorstwa.

IV.3.1.4.1 Efekty środowiskowe.

Do monitorowania realizacji celów Priorytetu 4 przyjęto następujące wskaźniki:

1. Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (ha),
2. Liczba przedsięwzięć, których celem jest ograniczenie niekorzystnego wpływu gatunków inwazyjnych na ekosystemy (szt),
3. Liczba przedsięwzięć których celem było wykonanie działań ochronnych bądź opracowano programy ochrony gatunków zagrożonych (szt.)

IV.3.1.5 Priorytet środowiskowy horyzontalny **Edukacja ekologiczna**

Podejmowana tematyka edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju będzie w coraz szerszym zakresie obejmowała różne obszary i aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, które dotyczą wszystkich dziedzin dofinansowania w Funduszu. Celem priorytetu jest kształtowanie świadomych postaw, wartości i zachowań, w zakresie racjonalnego wykorzystania zasobów, ich ponownego użycia czy odzysku co ma również istotne znaczenie w zakresie przeciwdziałania zanieczyszczeniom wód oraz zbierania i odzysku odpadów. Szczególnego znaczenia w obecnym okresie nabiera edukacja klimatyczna.

Realizacja celu odbywać się będzie między innymi przez:

1. kampanie informacyjno-edukacyjne mające na celu podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej m.in. w zakresie zmian klimatycznych i wskazywania kierunków działań do ich adaptacji, kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, promowania rozwiązań magazynujących wodę, oszczędzanie wody i innych surowców oraz aktywizację społeczną na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju,
2. dofinansowanie do wyposażenia/doposażenia/budowy baz edukacyjnych oraz infrastruktury edukacyjnej w bazach edukacyjnych oraz poza nimi,
3. praktyczną edukację ekologiczną dla zrównoważonego rozwoju, związaną z wykorzystaniem potencjału obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów Natura 2000 położonych w województwie lubuskim, realizowaną w lokalnym środowisku i przy zaangażowaniu społeczności lokalnej, różnych grup wiekowych i społecznych, a nawet zawodowych, przy wykorzystaniu różnych form, metod i narzędzi,

4. kontynuację Programu Doradztwa Energetycznego (PDE) w perspektywie 2025-2028 realizowanego wspólnie z pozostałymi wojewódzkimi funduszami i NFOŚiGW. Projekt PDE wzmocni możliwości Funduszu w dziedzinie edukacji ekologicznej poprzez m.in.:
 - organizację szkoleń dla energetyków i klimatyków gminnych;
 - doradcze wsparcie przygotowania inwestycji, aplikowania o dofinansowanie, inwestycji dotyczących efektywności energetycznej i OZE np. z zakresu termomodernizacji czy inwestycji wod-kan;
 - weryfikację i wsparcie przy wdrażaniu dokumentów przygotowanych przez JST m.in. audytów energetycznych, planów na szczeblu gminnym;
 - edukację dzieci i młodzieży,
 - wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.

Działania edukacyjne będą wspierane przede wszystkim w formach bezzwrotnych (dotacje, dedykowane programy dotacyjne lub przekazanie środków dla pjb).

IV.3.1.5.1 Efekty środowiskowe.

Do monitorowania realizacji celów Priorytetu 5 przyjęto użycie wskaźnika:

1. Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjna - promocyjnych oraz informacyjnych (osoba).

IV.3.1.6 Priorytet środowiskowy horyzontalny **Innowacyjność**

Celem wsparcia Wojewódzkiego Funduszu w tym obszarze jest wpieranie realizacji innowacyjnych rozwiązań w każdym z priorytetów środowiskowych, przy wykorzystaniu posiadanych potencjałów i zgodnie z zasadami tzw. zielonej gospodarki. Istotnym działaniem jest pomoc w implementacji polityki innowacyjnej, obejmującej wsparcie działalności badawczo-rozwojowej oraz wzmocnienie mechanizmów transferu innowacji.

Dobre warunki przyrodnicze województwa, dążenie do gospodarki niskoemisyjnej i wdrożenie ekologicznych rozwiązań sprzyjać będą różnorodności i konkurencyjności produkcji przemysłowo-rolnej.

IV.3.1.6.1 Efekty środowiskowe.

Do monitorowania realizacji celów Priorytetu 6 przyjęto użycie wskaźnika:

Liczba projektów zawierających innowacyjne rozwiązania środowiskowe (szt.)

IV.3.1.7 Priorytet środowiskowy horyzontalny **Adaptacja do zmian klimatu**

Celem głównym priorytetu jest zminimalizowanie negatywnych skutków zmian klimatycznych oraz zwiększenie odporności społeczeństw, ekosystemów i gospodarek na te zmiany. Wdrażanie priorytetu odbywa się w Wojewódzkim Funduszu poprzez:

1. pomoc doradczą (np. w ramach PDE) w opracowaniu Miejskich Planów Adaptacji do Zmian Klimatu i finansową w budowaniu zielono-błękitnej infrastruktury z wykorzystaniem rozwiązań opartych na zasobach przyrody (nature-based solution – NBS), rozszczelnieniu powierzchni nieprzepuszczalnych i zwiększeniu retencji wód w miastach, rozbudowy i modernizacji kanalizacji deszczowej (inwestycje w tzw. infrastrukturę szarą – podziemną), stworzenia lub rozbudowy miejskiego systemu monitoringu zagrożeń oraz wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami,
2. wyposażanie służb ratownictwa ekologicznego w sprzęt specjalistyczny niezbędny do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego,
3. przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i likwidację ich skutków oraz zapobieganie i likwidację poważnych awarii i ich skutków,
4. upowszechnianie rozwiązań służących poprawie jakości życia mieszkańców oraz poprawiających odporność miast na skutki zmian klimatu (w tym zielono - niebieskiej infrastruktury), jak również zwiększających przystosowanie do zmian klimatu na terenach wiejskich,

Działania związane z doposażeniem służb oraz przeciwdziałania klęskom żywiołowym Fundusz planuje finansować w formie bezzwrotnej (dotacja lub przekazanie środków do rezerwy celowej).

Działania inwestycyjne w pozostałym zakresie – w formie zwrotnej (pożyczki) oraz programów dotacyjnych, wykorzystujących zachęty dla samorządów (np. dotacyjne finansowanie zielono-błękitnej infrastruktury np. uruchomienie dofinansowania na programy związane z promocją oszczędzania wody, tworzenie ogrodów kieszonkowych).

IV.3.1.7.1 Efekty środowiskowe.

Do monitorowania realizacji celów Priorytetu 7 przyjęto wskaźniki:

1. Liczba wspartych rozwiązań inwestycyjnych w zakresie zielono- niebieskiej infrastruktury (szt.),
2. Zwiększenie liczby osób objętych ochroną przed zagrożeniami (osoba),
3. Ilość zaoszczędzonej wody (m3/rok).

IV.3.1.8 Priorytet środowiskowy horyzontalny **Monitoring środowiska**

Celem priorytetu jest w szczególności pomoc jednostkom realizującym zadania państwowego monitoringu środowiska, szczególnie w wyposażeniu w aparaturę i sprzęt kontrolno-pomiarowy, jak również wspieranie strategicznych dla województwa lubuskiego programów ochrony środowiska o randze wojewódzkiej. W ramach tego priorytetu przewiduje się również dofinansowanie aktualizacji systemu operacyjnego do zarządzania opłatami i informacjami środowiskowymi.

IV.3.1.8.1 Efekty środowiskowe.

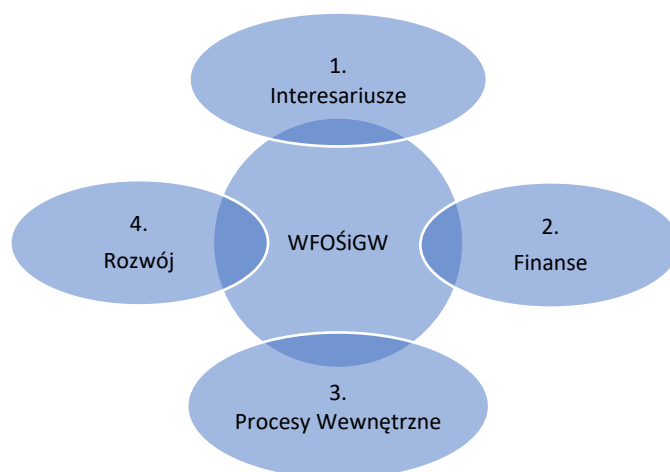
Do monitorowania realizacji celów Priorytetu 8 przyjęto wskaźniki:

1. Wyposażenie badawcze (kpl.),
2. Dokumenty strategiczne (szt).

Wsparcie tego priorytetu odbywać się będzie w formie bezzwrotnej (dotacje lub przekazanie środków).

IV.4 Cele operacyjne Strategii

Realizacja celów strategicznych jest możliwa dzięki organizacji pracy Funduszu w 4 perspektywach operacyjnych:

IV.4.1 Perspektywa - Interesariusze

Perspektywa koncentruje się na relacjach z odbiorcami dofinansowania, podmiotami korzystającymi z usług oferowanych przez Wojewódzki Fundusz (szkolenia, doradztwo, informacja publiczna) oraz pozostałymi jednostkami (NFOŚiGW oraz pozostałe wfośigw, władze rządowe i samorządowe, banki, NGO itp.)

Głównymi odbiorcami dofinansowania i podmiotami korzystającymi z oferowanych usług ze środków Wojewódzkiego Funduszu są:

1. w zakresie pomocy pożyczkowej - samorządy terytorialne oraz spółki prawa handlowego,
2. w zakresie finansowania bezzwrotnego - jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, jednostki badawcze, szkoły wyższe, państwowe jednostki budżetowe (p.j.b). Realizacja Programów: Czyste Powietrze, Moja Woda, Agroenergia lub wapnowanie spowodowała, że największą (liczebnie) grupą kontrahentów Funduszu w obecnej i nadchodzącej perspektywie strategicznej są i będą osoby fizyczne.

Współpraca z beneficjentami odbywa się poprzez działania informacyjno-promocyjne w zakresie:

Celem prowadzonej polityki komunikacyjnej jest:

- zachęcenie kolejnych grup beneficjentów - poprzez organizację spotkań warsztatowych w różnych formach organizacyjnych (formie tradycyjnych spotkań szkoleniowych oraz w trybie online, przy użyciu aplikacji Teams) - do realizacji projektów środowiskowych przy wykorzystaniu instrumentów finansowych oferowanych m.in. przez Fundusz poprzez informowanie o możliwościach finansowania, aplikowania i rozliczania projektów,
- przygotowanie oferty programowej dostosowanej do obowiązującego prawodawstwa i polityki środowiska państwa i województwa oraz możliwości finansowych Funduszu i typu beneficjentów,
- wspólne zaangażowanie w realizację działań w obszarach priorytetowych przewidzianych do wsparcia ze środków funduszy unijnych w okresie programowania 2021-2027,
- skuteczne wdrożenie systemu wsparcia w zakresie efektywności energetycznej.

W ramach powyższej perspektywy przewiduje się:

- stałe doskonalenie komunikacji z beneficjentami np. poprzez przebudowę i rozbudowę strony internetowej Wojewódzkiego Funduszu, rozwój systemu szkoleń online np. przez aplikację Teams, wykorzystanie sztucznej inteligencji i inne narzędzia informatyczne umożliwiające stały i łatwy dostęp coraz większej ilości zainteresowanych podmiotów do oferty Wojewódzkiego Funduszu,

- rozwój bazy informatycznej związanej z cyfrową obsługą beneficjentów dążący do poprawy relacji z beneficjentami, uproszczeniem formalności i skróceniem czasu obsługi wniosków i umów (narzędzia typu Generator Wniosków, Portal Beneficjenta lub inne),
- stałe dostosowywanie oferty programowej do realizacji celów środowiskowych.

Istotną kwestią w działalności Wojewódzkiego Funduszu jest kontynuowanie i rozwijanie współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jak również innymi wojewódzkimi funduszami w ramach Systemu Funduszy. Wojewódzkie fundusze współdziałają w zakresie realizacji ustawowych celów, a dla efektywnej ich realizacji Prezesi Zarządów, tworzą Konwent Prezesów Wojewódzkich Funduszy jako forum artykułowania opinii, wymiany poglądów i doświadczeń oraz prezentowania na zewnątrz spójnych stanowisk i propozycji zmierzających do ciągłego doskonalenia sprawności, poprawności i skuteczności działania.

Rozwój współpracy w Systemie Funduszy określa Wspólna Strategia. Zgodnie z rekomendacjami wynikającymi ze Wspólnej Strategii – prowadzone będą działania mające na celu między innymi:

- ustalenie zasad wspólnej prezentacji oferty programowej funduszy, konsultowania z interesariuszami projektowanej oferty programowej, wzajemnego finansowania programów wdrażanych wspólnie, wymiany informacji o przedsięwzięciach i beneficjentach,
- współpraca nad rozwojem cyfrowej obsługi beneficjentów
- uporządkowanie sprawozdawczości,
- ustalenie linii demarkacyjnej tak aby oferty jednostek nie konkurowały ze sobą tylko działały komplementarnie,
- uzgodnienie wybranych słowników do stosowania w systemie gromadzenia danych,
- wypracowanie zasad wymiany informacji o przedsięwzięciach i beneficjentach w systemie funduszy,
- budowę i wdrożenie do realizacji platformy współpracy między funduszami w zakresie komunikacji i wymiany informacji, wymiany materiałów promocyjnych i prowadzenia wspólnych akcji promocyjnych.

Wojewódzki Fundusz jest otwarty na przystępowanie do ogłaszanych przez Narodowy Fundusz programów i wspólne podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska. W okresie objętym Strategią planowana jest dalsza współpraca przy realizacji programów priorytetowych zarówno tych już funkcjonujących jak również nowo ogłaszanych, ukierunkowanych na nowe kręgi beneficjentów bądź też nowe rodzaje przedsięwzięć.

Planowany jest dalszy rozwój współpracy z innymi wfośigw w realizacji projektów ponadregionalnych np. działania na rzece Odrze

IV.4.2 Perspektywa - Finanse

Perspektywa Finanse koncentruje się na finansach, płynności finansowej, zachowaniu ciągłości działania funduszu i optymalnym wyborze obszarów wsparcia.

Istotą finansowania zadań przez Wojewódzki Fundusz jest zdolność generowania coraz wyższych wypłat środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kwotach przekraczających wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych przede wszystkim poprzez wypracowane mechanizmy zwrotnego finansowania ochrony środowiska. Dotychczasowa forma prawna Funduszu sprawdza się. Poprzez preferowanie działalności pożyczkowej Fundusz ciągle zwiększał pulę środków będących do dyspozycji beneficjentów. Działania te należy kontynuować w latach 2025-2028. Dofinansowanie zwrotne kierowane będzie przede wszystkim na działania inwestycyjne w priorytetach: transformacja energetyczna, poprawa jakości powietrza oraz gospodarka o obiegu zamkniętym.

Jest to również podstawowa forma pomocy dla realizacji priorytetowych przedsięwzięć dofinansowywanych środkami zagranicznymi bezzwrotnymi poprzez udział w zapewnieniu niezbędnego wkładu krajowego.

Szczególne preferencyjność, np. w zakresie oprocentowania, dotyczy realizacji zadań priorytetowych dla Wojewódzkiego Funduszu, które nie uzyskały niepodlegającego zwrotowi dofinansowania ze środków zagranicznych i spełniają jeden z poniższych warunków:

- są realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego,
- dotyczą zastosowania odnawialnych źródeł energii,
- wynikają z harmonogramów rzeczowo-finansowych realizacji obowiązujących programów ochrony powietrza oraz planów gospodarki niskoemisyjnej,
- dotyczą budowy instalacji wchodzących w skład systemu gospodarki odpadami, zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami,
- wynikają z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W celu zapewnienia płynności finansowej przedsięwzięć został opracowany program udzielania dofinansowania w formie pożyczek płatniczych.

Płynność finansowa funduszy jest niezbędnym warunkiem realizacji zadań ustawowych i polityki Państwa. Bez środków finansowych fundusze nie będą mogły realizować swoich podstawowych zadań, dlatego zapewnienie przychodów i kontrola kosztów są niezbędne dla stabilności działania systemu ochrony środowiska w Polsce. Istotne w związku z tym jest, aby reagować systemowo na zmiany otoczenia prawnego w ramach systemu funduszy tak aby prezentować spójne i korzystne dla systemu ochrony środowiska rozwiązania. Dla realizacji powierzonych zadań niezbędna jest stabilność instytucjonalna i prawna funkcjonowania systemu finansowania ochrony środowiska i tylko w takich warunkach możliwe jest dalsze efektywne działanie Funduszu. Sposobem rozwiązywania problemów winna być współpraca w ramach systemu finansowania ochrony środowiska, szczególnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, która musi się odnosić zarówno do działań w sferze finansowania jak również pewnej unifikacji zasad udzielanej pomocy, oczywiście przy równoczesnym zachowaniu uwarunkowań lokalnych Funduszu.

Silnym wzmocnieniem działań Wojewódzkiego Funduszu jest pozyskiwanie środków udostępnionych przez NFOŚiGW w Warszawie oraz współpraca z Bankiem Ochrony Środowiska podnosząca preferencyjność kredytów przede wszystkim dla osób fizycznych, poprzez dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych. Działalność Wojewódzkiego Funduszu koncentrować będzie się dodatkowo na pełnym wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska.

IV.4.3. Perspektywa - Procesy wewnętrzne

Celem Wojewódzkiego Funduszu w tej perspektywie jest skoncentrowanie na usprawnieniu operacyjnego działania Funduszu poprzez:

IV.4.4 Perspektywa - Rozwój

W ramach tej perspektywy istotny jest rozwój nie tylko w kierunku dotychczas praktykowanym, lecz także w nowych obszarach, które mogą być jeszcze nie zidentyfikowane

W nowej perspektywie strategicznej przewiduje się stworzenie w Wojewódzkim Funduszu **centrum kompetencyjnego poprzez** powiązanie możliwości finansowania ochrony środowiska z wiedzą ekspercką, rozwinięcie usług doradczych.

V. System wdrażania i monitorowania Strategii działania

V.1 Struktura wdrażania.

Wdrożenie niniejszej Strategii zapewnia struktura organizacyjna Wojewódzkiego Funduszu, w ramach której:

1. zarządzanie, podejmowanie strategicznych decyzji i nadzorowanie ich realizacji i wdrożenia zapewnia Zarząd Wojewódzkiego Funduszu tj. Prezes i Zastępca Prezesa Zarządu,
2. opracowanie kierunków realizacji wraz z wyznaczeniem grup roboczych w poszczególnych działaniach zapewniają kierownicy wydziałów Funduszu,
3. wykonywaniem Strategii zajmują się wskazani przez kierowników wydziałów pracownicy Funduszu.

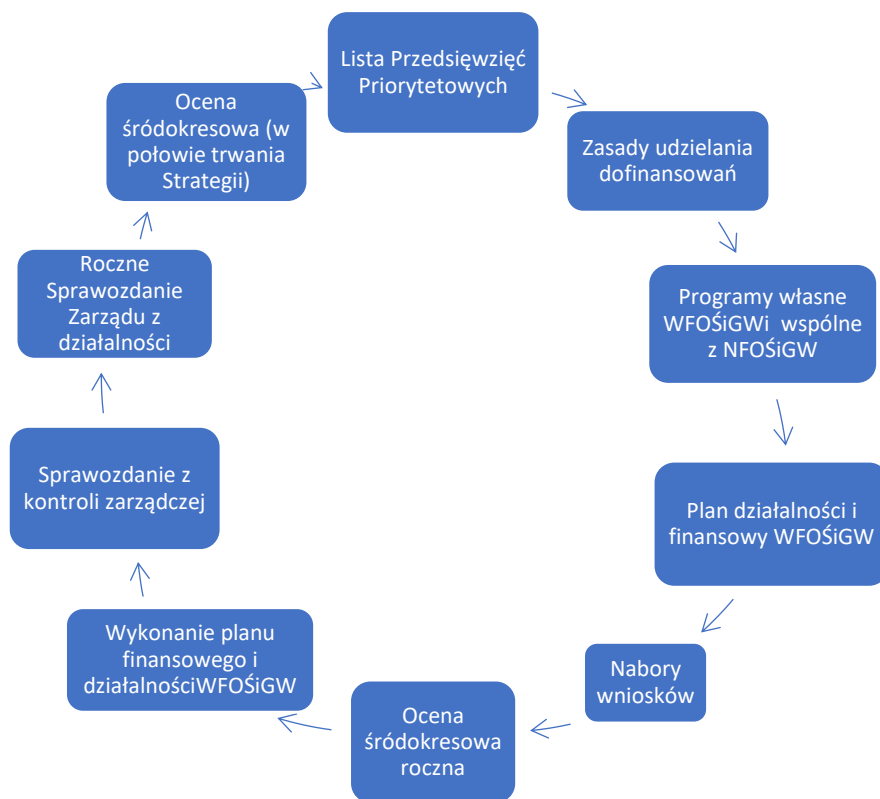
V.2 System monitoringu.

Zakłada się przegląd zapisów strategii w okresie umożliwiającym uwzględnienie niezbędnych działań w planie działalności i finansowym, nie rzadziej niż raz w roku. Fundusz powinien być gotowy do elastycznych zmian związanych z zasadami i formami dofinansowania zadań w zależności od zmieniających się potrzeb, w tym również do przesunięć planowanych środków między poszczególnymi priorytetami. W razie potrzeby dokonywana będzie aktualizacja jej zapisów.

W Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na bieżąco prowadzony będzie także monitoring procesu realizacji wyznaczonych zadań strategicznych. Mechanizm monitorowania i podejmowania działań zaradczych powinien być dostosowany do rzeczywistych uwarunkowań pojawiających się w trakcie realizacji Strategii. Dokumenty niższego szczebla, bazujące na Strategii działania, w latach 2025 - 2028 będą wyznaczały kierunki monitorowania i wdrażania tych działań, w przypadku konieczności ich wprowadzenia. System monitorowania i sprawozdawczości, wypracowany na przestrzeni lat i wdrożony w Wojewódzkim Funduszu¹, stanowi narzędzie oceny celów strategicznych, z jednej strony, jak również plastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby i uwarunkowania zewnętrzne. Szczegółowe zasady wdrażania i monitorowania celów Wojewódzkiego Funduszu zawarto we wdrożonym w 2002 roku Systemie Zarządzania Jakością zgodnym z normą ISO 9001 i odpowiedniej Polityce Jakości. W lutym 2018 roku przeprowadzono w Wojewódzkim Funduszu certyfikację, w wyniku, której Fundusz uzyskał certyfikat dla systemu zarządzania wg nowej normy PN-EN ISO 9001:2015 zgodnie z procedurą TÜV NORD Polska. W styczniu 2023 roku przeprowadzono w Wojewódzkim Funduszu audyt recertyfikujący w wyniku, którego Fundusz uzyskał certyfikat na kolejny trzyletni okres potwierdzając tym samym skuteczność funkcjonującego w Wojewódzkim Funduszu systemu zarządzania jakością.

¹ Roczne sprawozdania z działalności, sprawozdanie z kontroli zarządczej, czy wykonanie planów finansowych i działalności WFOŚiGW w Zielonej Górze

Schemat wdrażania i monitorowania Strategii działania WFOŚiGW w Zielonej Górze

V.3 Plan komunikacji

Działania związane z komunikowaniem zapisów niniejszej Strategii w najbliższych latach ukierunkowane będą na doskonalenie i rozszerzenie relacji dwukierunkowych z beneficjentami poprzez elektroniczne środki przekazu (Internet), regionalne środki masowego przekazu (prasa, telewizja), spotkania grupowe i indywidualne.

Przewodniczący Rady Nadzorczej

Paweł Marciniak